

UNIVERZITA PARDUBICE

FAKULTA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2024

Matěj Jirák

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Financování bezpečnosti ve vybrané obci
Bakalářská práce

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2023/2024

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Matěj Jirák**
Osobní číslo: **E20318**
Studijní program: **B0488A050001 Hospodářská politika a veřejná správa**
Specializace: **Ekonomika a organizace bezpečnosti**
Téma práce: **Financování bezpečnosti ve vybrané obci**
Zadávající katedra: **Ústav ekonomických věd**

Zásady pro vypracování

Cílem práce je posoudit vývoj objemu a struktury příjmů a výdajů veřejných rozpočtů, které jsou na úrovni vybrané obce alokovány do oblasti zajištění bezpečnosti. Bakalářská práce v tomto smyslu vymezí problematiku zajišťování bezpečnosti a jejího financování na úrovni obce. S využitím výsledků šetření bude možné na úrovni vybrané obce vyvozovat dílčí závěry o vývoji bezpečnosti z hlediska priorit a trendů v kontextu měnící se bezpečnostní situace.

Osnova:

- Vymezení problematiky bezpečnosti.
- Územní samospráva a veřejné finance v ČR.
- Analýza financování bezpečnosti ve vybrané obci.
- Vyhodnocení výsledků a formulace závěrů.

Rozsah pracovní zprávy: **cca 35 stran**
Rozsah grafických prací: **-**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

BUZAN, Barry, Ole WAEVER a Jaap de WILDE. Security: a new framework for analysis. Boulder: Lynne Rienner Publishers, 1998. ISBN 1-55587-784-2.
PEKOVÁ, Jitka. Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR. Praha: Wolters Kluwer, 2011. ISBN 978-80-7357-614-1.
PORADA, Viktor. Bezpečnostní vědy: úvod do teorie, metodologie a bezpečnostní terminologie. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019. ISBN 978-80-7380-758-0.
PROVAZNIKOVÁ, Romana. Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-2097-5.
WAISOVÁ, Šárka. Bezpečnost: vývoj a proměny konceptu. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-21-0.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Pavel Zdražil, Ph.D.**
Ústav ekonomických věd

Datum zadání bakalářské práce: **1. září 2023**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2024**

prof. Ing. Jan Stejskal, Ph.D. v.r.
děkan

L.S.

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D. v.r.
garant studijního programu

V Pardubicích dne 1. září 2023

Prohlašuji:

Práci s názvem Financování bezpečnosti ve vybrané obci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 29. 4. 2024

Matěj Jirák

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych rád poděkoval vedoucímu mé bakalářské práce Ing. Pavlu Zdražilovi, Ph.D., za poskytnutí cenných rad, odbornou pomoc, trpělivost a velice vstřícný přístup. Dále bych rád poděkoval své rodině za jejich trpělivost a neutichající podporu v době mého studia.

ANOTACE

Práce je zaměřena na analýzu výdajů mířených na bezpečnost na lokální úrovni. Zkoumanou obcí je statutární město Hradec Králové v letech 2013-2022. Cílem práce je posoudit vývoj objemu a struktury příjmů a výdajů veřejných rozpočtů, které jsou na úrovni vybrané obce alokovány do oblasti zajištění bezpečnosti. Práce je rozdělena do čtyř částí. První část je zaměřena na bezpečnost, její druhy a bezpečnostní složky. Následující část představuje územní samosprávu, veřejné rozpočty a financování bezpečnosti na státní úrovni. Ve třetí části jsou analyzovány příjmy a výdaje Hradce Králové. Dále je zkoumán vývoj výdajů na bezpečnost, jejich struktura podle bezpečnostních složek a představení projektů města. Na závěr je analýza shrnuta. Ze shrnutí vyplývá, že největší část výdajů míří na bezpečnost a veřejný pořádek. Situaci výrazně ovlivnila pandemie covid-19, kvůli které v letech 2020 a 2021 výdaje na ochranu obyvatelstva několikanásobně vzrostly.

KLÍČOVÁ SLOVA

Bezpečnost, integrovaný záchranný systém, územní rozpočet, bezpečnostní výdaje, Hradec Králové

TITLE

The financing of security in the chosen municipality

ANNOTATION

The thesis focuses on the analysis of security spending at the local level. The examined municipality is the statutory city of Hradec Králové in the years 2013-2022. The goal of thesis is to assess the development of the volume and structure of revenues and expenditures of public budgets allocated to security at the level of selected municipality. The work is divided into four parts. The first part focuses on security, its types and security forces. The following part presents local government, public budgets and security financing at the state level. The third part analyses the revenues and expenditures of Hradec Králové. Furthermore, the development of security expenses, their structure by security forces and the presentation of the city projects are examined. Finally, the analysis is summarized. The summary shows that the largest part of the expenses goes to security and public order. The situation has been significantly affected by the covid-19 pandemic, due to which public protection expenditure has multiplied in 2020 and 2021.

KEYWORDS

Security, integrated rescue system, territorial budget, security expenses, Hradec Králové

OBSAH

ÚVOD	11
1 Bezpečnost	13
1.1 Konceptualizace podle Kodaňské školy	14
1.2 Vnitřní a vnější bezpečnost.....	16
1.3 Bezpečnostní systém ČR	17
1.4 Složky zajišťující bezpečnost	18
1.4.1 Integrovaný záchranný systém	19
1.4.2 Základní složky integrovaného záchranného systému	19
1.4.3 Ostatní složky integrovaného záchranného systému	22
1.5 Aktuální bezpečnostní trendy	23
2 Územní samospráva a finance v ČR.....	25
2.1 Rozpočtování veřejných prostředků	26
2.2 Rozpočty samosprávných celků	28
2.3 Příjmy a výdaje územních rozpočtů.....	31
2.4 Financování vnější a vnitřní bezpečnosti.....	33
3 Analýza financování bezpečnosti v Hradci Králové	35
3.1 Charakteristika regionu a města Hradec Králové	35
3.2 Příjmy a výdaje Hradce Králové.....	41
3.2.1 Příjmy	41
3.2.2 Výdaje	43
3.3 Výdaje na bezpečnost	46
3.4 Struktura výdajů na bezpečnost podle bezpečnostních složek	52
3.5 Vybrané projekty města	55
3.6 Shrnutí analýzy	59
ZÁVĚR	61
POUŽITÁ LITERATURA.....	63

SEZNAM ILUSTRACÍ A TABULEK

Obrázek 1 Kombinace vertikální a horizontální osy.....	15
Obrázek 2 Rozpočtová soustava České republiky	28
Obrázek 3 Okresy, města a městyse Královehradeckého kraje.....	37
Obrázek 4 Struktura příjmů Hradce Králové v letech 2013-2022.....	42
Obrázek 5 Procentuální podíl výdajů Hradce Králové v roce 2013.....	44
Obrázek 6 Procentuální podíl výdajů Hradce Králové v roce 2022.....	44
Obrázek 7 Běžné výdaje podle druhů v Hradci Králové v letech 2013-2022.....	48
Obrázek 8 Kapitálové výdaje na bezpečnost v Hradci Králové v letech 2013-2022	49
Obrázek 9 Struktura kapitálových výdajů na bezpečnost v Hradci Králové mezi lety 2013-2022.....	51
Obrázek 10 Struktura na bezpečnost podle bezpečnostních složek v Hradci Králové v letech 2013-2022.....	53
Obrázek 11 Povodňový plán Hradce Králové.....	56
Tabulka 1 Rozdělení jednotek požární ochrany	21
Tabulka 2 Běžná část rozpočtu	30
Tabulka 3 Struktura kapitálové části.....	30
Tabulka 4 Plnění státního rozpočtu 2023	34
Tabulka 5 Kraje České republiky v letech 2013 a 2022	36
Tabulka 6 Okresy Královehradeckého kraje v roce 2022	37
Tabulka 7 Vybrané ukazatele v Hradci Králové v letech 2013-2022	38
Tabulka 8 Příjmy a výdaje Hradce Králové k 31. 12. v mil. Kč	41
Tabulka 9 Výdaje na bezpečnost Hradce Králové	47
Tabulka 10 Rozdělení výdajů na bezpečnost v Hradci Králové (v tis. Kč)	52

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

HZS – Hasičský záchranný sbor

IZS – Integrovaný záchranný systém

JPO – Jednotka požární ochrany

JSDH – Jednotka sboru dobrovolných hasičů

NATO – Severoatlantická aliance

ÚVOD

Problematika zajištění bezpečnosti je neustále aktuálním tématem v celé společnosti. Nejen však bezpečnosti vnější, respektive vojenské, ale také bezpečnosti uvnitř státu. Vojenská bezpečnost zejména v Evropě nebyla dlouhou dobu na pořadu dne, ovšem od roku 2022 se stala velkým tématem. Když byla 24. února 2022 zahájena vojenská operace Ruské federace na území Ukrajiny, tak si i lidé v dosud poměrně klidné Evropě uvědomili důležitost připravených bezpečnostních složek. Válka na Ukrajině však není jediným konfliktem. Na začátku října 2023 došlo k zahájení ostřelování území Izraele palestinskou politickou stranou a teroristickou organizací Hamás. Dále však probíhají ozbrojené konflikty, které nejsou tak často zmiňovány v médiích. Ať už je to válka v Súdánu, nebo vojenský převrat v africkém Nigeru. V dubnu 2024 došlo také k vyslání bezpilotních dronů Íránské armády na území Izraele.

Tato práce se zabývá primárně vnitřní bezpečností, nicméně právě i vnitřní bezpečnost je na bezpečnosti vnější do jisté míry závislá, přestože vnitřní bezpečnost pokrývá i řadu dalších oblastí. Státy, respektive samotné regiony a obce v nich, musí být připraveny čelit veškerým bezpečnostním hrozbám. Bezpečnostní složky, které působí na území České republiky, musí být schopny reagovat na veškeré situace. Bohužel i na území České republiky dochází k útokům, které si vyžadují okamžitý zásah bezpečnostních složek. Nedávným případem aktu nebezpečí na lokální úrovni je útok na půdě Filozofické fakulty Univerzity Karlovy spáchaný jedním ze studentů. V prosinci 2019 musela policie vyjždět do Fakultní nemocnice v Ostravě, kde v čekárně došlo k útoku aktivního střelce. Ze světa je nedávným útokem například akt Islámského státu, ke kterému došlo 22. března 2024 v hudebním sále v ruském Krasnogorsku. Na území Ruska, konkrétně v Petrohradu, došlo 2. dubna 2023 k bombovému útoku v jedné z kaváren. V izraelském Jeruzalému v lednu 2023 došlo k útoku aktivního střelce, kterého tamní policie následně zastřelila. Pod vnitřní bezpečnost však spadá řada dalších oblastí, např. řešení situací souvisejících s působením živlů, technické nehody, apod.

Povinností státu je zajistit bezpečnost na svém území, a to vojenskou i nevojenskou. K zajištění vojenské bezpečnosti slouží ozbrojené síly. V případě České republiky jde hlavně o Armádu České republiky. Nevojenskou bezpečnost zajišťují bezpečnostní složky působící na území státu. V České republice tak hovoříme o složkách IZS, tedy Policii České republiky, Hasičském záchranném sboru České republiky, jednotkách požární ochrany a zdravotnické

záchranné službě. Kromě těchto základních složek IZS působí na území České republiky mnoho další složek, které lze zařadit do tohoto systému. Z pohledu měst a obcí jsou však významné také jednotky požární ochrany a městská policie.

Tato práce se zaměřuje na bezpečnost lokální úrovně, tedy jak zabezpečuje bezpečnost samotná obec. Cílem práce je posoudit vývoj objemu a struktury příjmů a výdajů veřejných rozpočtů, které jsou na úrovni vybrané obce alokovány do oblasti zajištění bezpečnosti. V návaznosti na tento cíl byla formulována výzkumná otázka:

- Jaká je dynamika výdajů na bezpečnost ve statutárním městě Hradec Králové mezi lety 2013-2022?

Práce je rozdělena do tří hlavních kapitol. V první části je představena samotná bezpečnost. Jak lze na tuto problematiku nahlížet a jaké složky zajišťují bezpečnost na území České republiky. Druhá část je zaměřena na územní samosprávu a její financování, územní rozpočty a financování bezpečnosti. Ve třetí části jsou analyzovány výdaje Hradce Králové. Jsou zkoumány celkové příjmy a výdaje, běžné a kapitálové výdaje na bezpečnost a výdaje podle bezpečnostních složek. Text je zakončen závěrem, který celou práci shrnuje.

1 Bezpečnost

Samotná bezpečnost je relativní pojem a je tedy velmi těžce definovatelná. Vždy se odvíjí od dané situace. Z toho důvodu také existuje mnoho definic od mnoha autorů.

Tato problematika je tedy chápána v několika rovinách. Vyskytuje se několik přístupů, které kladou důraz na rozlišné podmínky bezpečnost. Například Eichler (2009, s. 12) rozděluje bezpečnost na pozitivní a negativní. „*Při negativním vymezení bezpečnosti jde o nepřítomnost či neexistenci hrozby*“ (Moller, 1997, s. 43-44). Naopak o pozitivním vymezení uvádí Eichler (2009, s. 12), že se váže bezpečnost k určitému objektu, osobě nebo bezpečnostnímu společenství a za bezpečný se považuje ten subjekt, který má zajištěné přežití a možnost rozvoje.

Další pojetí bezpečnosti uvádí Porada (2019, s. 12), který dělí vymezení bezpečnosti podle regionu, odkud pochází. Ve Spojeném království a USA je bezpečnost považována za „*synonymum spolehlivé obrany tradičních hodnot, obhajoby a případně i prosazování životních a strategických zájmů státu*“ (Porada, 2019, s. 12). V Německém pojetí je kladen důraz na zajištění hodnot vůči vnějším i vnitřním hrozbám. Bezpečnost dále dělí na politickou, hospodářskou a vojenskou. Ve Francii se pak definuje bezpečnost jako stav klidu, při kterém nehrozí nebezpečí.

Jiné pojetí vychází ze slovního základu, tedy ze slova „*securitas*“, které označuje stav nedostatku péče a zájmu. Slovník spisovné češtiny pro veřejnost značí bezpečnost jako „*situaci, která je bez nebezpečí*“, „*stav jistý*“, nebo „*stav zaručený, nepochybný*“ (Kroupová, Filipec, 2005, s. 29).

V České republice bezpečnost vymezuje Ústavní zákon č. 110/1998, podle kterého (Česko, 1998) „*zajištění svrchovanosti a územní celistvosti České republiky, ochrana jejích demokratických základů a ochrana životů, zdraví a majetkových hodnot je základní povinností státu*“. Dále také uvádí, že pokud je ohrožena některá z těchto hodnot, případně vnitřní pořádek, životní prostředí nebo to vyžaduje plnění mezinárodních smluv, je možné vyhlásit nouzový stav, stav ohrožení státu, případně válečný stav.

Všechny definice se ovšem shodují v tom, že bezpečnost se vždy týká konkrétní situace. Nelze také nikdy zaručit absolutní bezpečnost, ta vždy bude pouze relativní vzhledem k daným okolnostem.

Waisová (2005, s. 6-7) dále uvádí další pojetí bezpečnosti od různých autorů. Realistický přístup, který reprezentují například Walter Lipmann: „*Národ jest v bezpečí tehdy, když nemusí obětovati své oprávněné zájmy, aby se vyhnul válce, a když, je-li třeba, jest schopen ubránit je válkou*“ (Lipmann, 1946, s. 42), nebo Arnold Wolfers: „*Bezpečnost představuje určitý stupeň ochrany získaných hodnot respektive nepřítomnost hrozeb pro získané hodnoty*“ (Wolfers, 1952, cit. podle Waisová, 2005, s. 7), smýšlí o bezpečnosti jako o ochraně národních zájmů. Liberální přístup, podle Joseph S. Nye: „*Národní bezpečnost – nepřítomnost hrozeb hlavním hodnotám (suverénního státu)*“ (Nye, 2003, s. 220), zase uvádí bezpečnost s ohledem na nezávislost a svrchovanost státu.

1.1 Konceptualizace podle Kodaňské školy

Přístup Kodaňské školy se datuje k roku 1997, kdy Kodaňský institut pro výzkum míru zkombinoval konceptualizační otázky Davida Baldwina a vertikální a horizontální osu Barryho Buzana, viz obrázek č. 1. David Baldwin vytyčil 3 základní otázky. Tyto otázky jsou: „*Čí bezpečnost? Bezpečnost jakých hodnot? Bezpečnost před čím?*“ (Baldwin, 1997, s. 13-15)

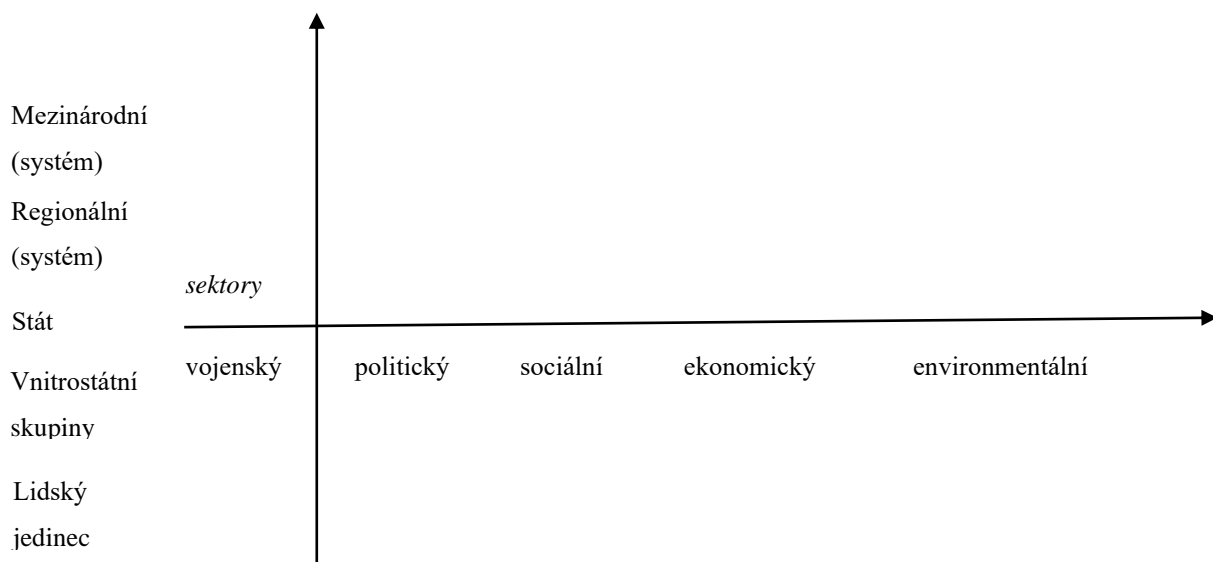
Na první otázku se odpovídá referenčním objektem, tedy tím, co je chráněno. Tento objekt se následně nanese na vertikální osu, která se dělí na tři hlavní skupiny – mezinárodní systém, stát, substátní systém. Mezinárodní systém se může dále rozdělit na dvě podskupiny, jimiž jsou mezinárodní organizace globálního charakteru (např. Organizace spojených národů) a mezinárodní organizace regionálního charakteru (např. Evropská unie). Stejně tak lze rozdělit i substátní systém, ten lze chápat jako vnitrostátní skupiny (obce a kraje) a jednotlivce. Nejdůležitější složkou vertikální osy je stát, zejména z toho důvodu, že jedinec nemůže ohrozit stát, naopak stát může ohrozit své obyvatele. (Juříček, Rožňák, 2014, s. 97)

Na druhou otázku nelze v sestavě dvou os odpovědět. Zejména z toho důvodu, že každý aktér má jiné hodnoty a váží si jiných základů. Podle Baldwina (1997) to mohou být např. vlastní blahobyt, zdravé životní prostředí nebo fyzická existence.

Třetí otázku už lze zodpovědět pomocí horizontální osy, která je rozdělena do pěti sektorů. Konkrétně to jsou sektory vojenský, environmentální, ekonomický, sociální a politický. Tyto sektory odlišují možný původ hrozby. Zároveň lze přepokládat jakési rozlišení na vnitřní a vnější bezpečnost, z tohoto hlediska je vojenský sektor na levé straně vertikální osy, protože jako jediný ovlivňuje vnější bezpečnost. Propojení horizontální

a vertikální osy, s následným rozdělením na vnější a vnitřní hrozby, lze vidět na obrázku číslo 1 (Buzan, Waever, de Wilde, 1998, s. 49-161).

Hlavními aktéry vojenského sektoru jsou samotné státy, protože základem této oblasti je ochrana vlastního území a svrchovanosti. Substanciální jednotky bývají jednotné v tomto ohledu, a tudíž nejsou tak výrazným účastníkem. Environmentální bezpečnost je čím dál více prominentní oblastí, zejména z důvodu globálního oteplování a celkové přeměny přírodních ploch za účelem produkce. Pro tento sektor jsou hlavními referenty určovány mezinárodní organizace, které bývají jednotné ve svých politikách ohledně životního prostředí. Hlavním cílem je zachování a udržitelnost životního prostředí jako základů pro existenci lidského života. Ekonomický sektor je poněkud složitý. Zamýšlená bezpečnost se může lišit vzhledem k ekonomickému systému daného státu. Některé z hlavních cílů jsou schopnost finanční nezávislosti, možnost udržitelných dodávek, schopnost získání kapacit potřebných k ochraně státu nebo boj proti vytváření nevyrovnaných základních životních podmínek. Mezi přední problémy v sociálním sektoru je zařazena například migrace a s ní spojená kriminální činnost. Další faktor je uváděn problém s kulturními zvyky, které jsou spojeny právě s migrací a mohou zapříčinit problémy ve společnosti. Politický sektor se zabývá hrozbami, které ohrožují státní suverenitu nebo jeho demokratický základ. Z bilaterálních vztahů a konfliktů se stávají často i regionální problémy a mohou ohrožovat více aktérů naráz. Pro tuto problematiku je klíčová hlavně demokracie (Buzan, Waever, de Wilde, 1998, s. 49-161).

Obrázek 1 Kombinace vertikální a horizontální osy

Zdroj: vlastní zpracování (podle Waisová, 2005, s. 14)

1.2 Vnitřní a vnější bezpečnost

Další pohled na bezpečnost přichází z původu hrozby. Toto rozdělení tedy považuje bezpečnost vnitřní, tedy hrozby uvnitř území a bezpečnost vnější, jejíž hrozby působí vně státu. Za vnitřní bezpečnost je považována zejména politická, ekonomická, společenská a environmentální bezpečnost. Naopak jako vnější je označována bezpečnost vojenská, protože jen ta hrozí od okolních států. Další označení pro toto rozdělení je měkká bezpečnost (pro vnitřní) a tvrdá bezpečnost (vnější).

„Vnitřní bezpečnost je výsledkem politiky, která zabezpečuje mírové soužití občanů ve svobodném právním státě“ (Mareš, 2002, s. 16). Ministerstvo vnitra (2016, s. 6) pak vnitřní bezpečnost definuje jako *„stav, kdy jsou na nejnižší možnou míru eliminovány hrozby ohrožující stát a jeho zájmy zevnitř a kdy je tento stát k eliminaci stávajících i potenciálních vnitřních hrozeb efektivně vybaven a k ní ochoten“*. Jedná se tedy zejména o ochranu před kriminalitou, extremismem, organizovaným zločinem či korupcí, zkrátka před hrozbami, které by mohly ovlivnit chod státu a které pochází z vlastního území.

Tato bezpečnost bývá také označována jako tzv. měkká, protože k její ochraně nebývá potřeba hrubá síla. Hrubou silou je myšleno použití armády.

Vnitřní bezpečnost má ve své gesci zejména Ministerstvo vnitra, které zodpovídá za veřejný pořádek, bezpečnost, zbraně a střelivo, požární ochranu nebo krizové řízení. Hlavními aktéry jsou tedy Policie ČR, Hasičský záchranný sbor a ostatní bezpečnostní složky, které mohou být součástí integrovaného záchranné systému (Souček, 2009, s. 5).

„Stav, kdy jsou na nejnižší možnou míru eliminovány hrozby ohrožující stát a jeho zájmy zvnějšku a kdy je tento stát k eliminaci existujících i potenciálních vnějších hrozeb efektivně vybaven a ochoten“ (Ministerstvo vnitra, 2016, s. 6). Zatímco v minulosti byl za vnější hrozbu považován zejména vojenský útok, tak v době po konci studené války se rozšířilo toto odvětví na několik dalších oblastí. Válečné konflikty sice úplně nezmizely, ale už nejsou tak častou hrozbou. Vnější bezpečnost jde ohrozit i nevojenskými prostředky. Větší význam je tak kladen na bezpečnost ekonomickou, vzhledem k propojení mnoha ekonomik, a stejně tak i na bezpečnost ekologickou, která může ohrozit daleko větší území než jen území uvnitř státu. Dále se za hrozbu vnější bezpečnosti považují také migrační vlny nebo přírodní katastrofy, které samozřejmě také ovlivní chod státu (Mareš, 2002, s. 18).

Vnější bezpečnost se odvíjí od úrovně a charakteru hrozby, která přichází z území mimo subjekt. Stejně tak je podstatné působení ochranných prvků na daném území. Jde tedy

o připravenost a schopnost působit vůči objektům, které ohrožují bezpečnost subjektu. Důležitá je také kvalita schopnosti se podílet na zajištění požadované úrovně bezpečnosti (Porada, 2019, s. 75).

1.3 Bezpečnostní systém ČR

Bezpečnostní systém není jasně a legislativně vymezen, což znamená, že je obtížné efektivně řídit jeho fungování. Hlavním účelem je poskytnout schopnost plnit základní povinnost státu, kterou Ústavní zákon č. 110/1998, Sb., o bezpečnosti České republiky, definuje jako zajištění suverenity, územní celistvosti, ochranu demokratických základů, ochranu životů, zdraví a majetku (Balabán, Pernica, 2015, s. 9-10). Podle Bezpečnostní strategie (Ministerstvo zahraničních věcí, 2015, s. 23) je základní funkcí bezpečnostního systému ČR řízení a koordinace činnosti jednotlivých složek, které jsou odpovědné za ochranu bezpečnostních zájmů České republiky. Bezpečnostní systém se skládá z prezidenta republiky, Parlamentu ČR, vlády, Bezpečnostní rady státu, včetně jejích pracovních orgánů, ústředních správních úřadů, krajských i obecních úřadů, ozbrojených sil, ozbrojených bezpečnostních sborů, zpravodajských služeb, záchranných sborů, záchranné služby a havarijní služby. Za fungování a zajištění bezpečnosti je odpovědná vláda.

Prezident, jakožto vrchní velitel ozbrojených sil, je na pomyslném vrcholu bezpečnostního systému. Může se účastnit zasedání vlády i parlamentu, stejně tak i schůzí bezpečnostní rady státu. Zároveň minimálně jednou ročně, případně když o to požádá, dostává zprávy od zpravodajských služeb o jejich činnosti. V případě vojenského krizového stavu prezident na návrh vlády nařizuje mobilizaci, demobilizaci nebo mimořádné odvody (Ministerstvo vnitra, 2022).

Dalším členem bezpečnostního systému je Parlament ČR. Ten kromě schvalování zákonů, které se týkají bezpečnosti, také vyhláší stav ohrožení státu a vojenský stav. Rozhoduje také o vyslání ozbrojených sil do zahraničí a udílí souhlas k pobytu cizím ozbrojeným silám. Dále obě komory parlamentu provádí kontrolní činnost vůči vládě. Z ohledu bezpečnosti existuje v Poslanecké sněmovně ČR Výbor pro obranu a bezpečnost, v Senátu tuto roli plní Výbor pro zahraniční věci, obranu a bezpečnost (Ministerstvo vnitra, 2022).

Vláda je odpovědná za bezpečnost České republiky a také za fungování bezpečnostního systému. Vyhláší nouzový stav v době značných mimořádných událostí. Navrhuje také parlamentu vyhlášení stavu ohrožení státu, pokud je ohrožena svrchovanost, územní celistvost

nebo demokratické základy státu. Vláda dále vyhodnocuje možná bezpečnostní rizika a schvaluje opatření k jejich snížení, případně eliminaci. Předseda vlády je předsedou bezpečnostní rady státu. Zároveň při absenci prezidenta republiky přebírá vrchní velení ozbrojených sil (Ministerstvo vnitra, 2022).

Bezpečnostní rada státu je stálý pracovní orgán vlády, který koordinuje a vyhodnocuje problematiku bezpečnosti České republiky. Hlavním úkolem je tvorba funkčního bezpečnostního systému, koordinace a kontrola opatření k zajištění bezpečnosti České republiky. Skládá se ze čtyř stálých výborů a Ústředního krizového štábu, který však působí pouze v době krizových situací. Pracovní výbory jsou Výbor pro koordinaci zahraniční bezpečnostní politiky, který se zaměřuje na mezinárodní postavení ČR, Výbor pro obranné plánování, jež koordinuje opatření k zajištění obrany, Výbor pro civilní nouzové plánování, ten se stará o vnitřní bezpečnost státu a jeho obyvatel, a v neposlední řadě Výbor pro zpravodajskou činnost, který koordinuje činnosti zpravodajských služeb (Ministerstvo vnitra, 2023).

Mezi další složky ve státní sféře patří ministerstva, hlavní bývají Ministerstvo zahraniční věcí a Ministerstvo obrany, dále Správa státních hmotných rezerv, Česká národní banka, Český telekomunikační úřad, Nejvyšší kontrolní úřad a Státní úřad pro jadernou bezpečnost. Každý z těchto aktérů má na starost určitou část bezpečnosti. Správa státních hmotných rezerv zajišťuje dostatek surovin pro krizové stavy. Česká národní banka se stará o měnovou stabilitu. Český telekomunikační úřad uděluje a odebírá povolení k vysílání. Nejvyšší kontrolní úřad zejména dohlíží na dodržování státního rozpočtu a kontroluje organizační složky a jejich hospodaření. Státní úřad pro jadernou bezpečnost vykonává dozor nad využíváním jaderné energie a dohlíží na jadernou bezpečnost státu (Ministerstvo vnitra, 2022).

1.4 Složky zajišťující bezpečnost

Na zajištění vnější i vnitřní bezpečnosti se podílí hned několik složek státní správy. Vnější bezpečnost se týká zejména ozbrojených sil, hlavním aktérem bývá Armáda České republiky. Naopak vnitřní pořádek a bezpečí chrání o něco více složek. Mezi přední patří Policie České republiky, obecní policie, Hasičský záchranný sbor České republiky a jednotky dobrovolných hasičů. Stěžejním nástrojem zajišťování bezpečnosti je integrovaný záchranný systém.

1.4.1 Integrovaný záchranný systém

Zákon č. 239/2000, Sb., o integrovaném záchranném systému (dále IZS) a o změně některých zákonů definuje tento výraz jako „*koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací*“. Zároveň také tento právní předpis určuje, jaké složky patří do tohoto systému. Základní složky jsou Hasičský záchranný sbor ČR, jednotky požární ochrany, zdravotnická záchranná služba a Policie ČR (Česko, 2000c).

Zásah IZS znamená, že na místě mimořádné události zasahují minimálně dvě jednotky, které musí být koordinovány. Koordinace těchto složek probíhá na třech úrovních. Taktická úroveň je pod vedením velitele zásahu, který řídí a odpovídá za průběh záchranných a likvidačních prací. Velitelem bývá zpravidla velitel Hasičského záchranného sboru, tuto funkci však mohou zastávat i jiní velitelé, zejména pokud jejich složka má hlavní podíl na zásahu, případně i velitel složky, která dorazila jako první. Operační úroveň poté probíhá na samotných operačních střediscích zasahujících složek, operační střediska Hasičského záchranného sboru slouží také jako střediska pro IZS. Právě z těchto ústředí probíhá povolání dalších složek, pokud jsou u mimořádné události potřeba. Poslední úroveň je strategická, kdy se zapojí starosta obce s rozšířenou působností, hejtman kraje nebo Ministerstvo vnitra, pokud je o to velitel zásahu požádá. K tomu je využíván předem ustanovený krizový štáb, který vychází ze zpracovaných krizových plánů (Vilášek, Fiala a Vondrášek, 2014, s. 14-15).

Kromě záchranných a likvidačních prací a přípravu na ně, provádí složky IZS také prevenci a obnovovací práce. Hlavním cílem prevence je předejití vzniku mimořádné události, pokud toho nelze dosáhnout snaží se složky IZS snižovat budoucí dopady. Tato prevence se týká činností a opatření v rámci materiálního, plánovacího, organizačního nebo vzdělávacího charakteru. Podílejí se na ní také fyzické a právnické osoby, které určuje zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, tyto osoby prevenci zajišťují vlastními zdroji. Orgány veřejné správy ji provádí z rozpočtových financí, případně i z veřejných zdrojů (Zeman, Mika, 2007, s. 7)

1.4.2 Základní složky integrovaného záchranného systému

Mezi základní složky IZS patří Hasičský záchranný sbor ČR, jednotky požární ochrany, zdravotnická záchranná služba a Policie ČR.

Jednou ze základních složek IZS je Policie České republiky. Její základní činností je ochrana celospolečenské zákonnosti a veřejného pořádku, ochrana osob, jejich zdraví, životů

a lidské důstojnosti a také ochrana majetku. Organizace policie je rozdělena na tři úrovně (Policejní prezidium ČR, 2017).

Nejvyšší stupeň tvoří Policejní prezidium ČR, jehož hlavním cílem je koordinace a řízení policejních aktivit. Dále jsou to útvary s celorepublikovou působností (například služba cizinecké policie nebo útvar rychlého nasazení). A poté jsou zde útvary s územně vymezenou působností, to jsou krajská ředitelství a útvary zřízené v nich. Další rozdělení se dá považovat podle zaměření činnosti. Služba policie se tak dá dělit na pořádkovou službu, kriminální policii a vyšetřování, dopravní policii, službu pro zbraně a bezpečnostní materiál a cizineckou policii (Souček, 2009, s. 6).

Hasičský záchranný sbor, který je legislativně zakotven v zákoně č. 320/2015 Sb., o hasičském záchranném sboru, je definován jako jeden z bezpečnostních sborů, který také patří k základním složkám integrovaného záchranného systému. Navíc převážně jejich operační střediska slouží ke koordinaci celého systému. Hlavním cílem hasičského sboru je ochrana životů, zdraví a majetku občanů před požáry a zároveň pomoc při mimořádných událostech. Podílí se na bezpečnosti zejména plněním a organizováním požární ochrany, ochrany obyvatelstva, civilního nouzového plánování a dalších úkolů, které jim ukládá legislativa. Strukturu tvoří Generální ředitelství hasičského záchranného sboru, které je součástí ministerstva vnitra, a které plní zejména úkoly ministerstva na úseku ochrany obyvatelstva, civilního nouzového plánování nebo integrovaného záchranného systému. Dalším útvarem jsou hasičské záchranné sbory krajů, jejichž hlavní povinností je plnění úkolů v územním obvodu. Zároveň figurují jako správní úřady ve věcech požární ochrany, ochrany obyvatelstva, civilního nouzového plánování, integrovaného záchranného systému a krizového řízení. Hasičský záchranný sbor také zřizuje záchranný útvar, který sídlí v Hlučíně. Ten zejména působí na poli záchranných prací a obnově území. Dále také tento bezpečnostní sbor zřizuje střední odbornou a vyšší odbornou školu požární ochrany se sídlem ve Frýdku-Místku (Česko, 2015).

Obce mohou kromě obecní policie také zřizovat sbor dobrovolných hasičů. A to podle zákona č. 133/1985 Sb. Dobrovolní hasiči patří mezi jednotky požární ochrany. Tyto jednotky se dělí podle příslušnosti, a to na územní nebo místní, viz tabulka č. 1. Dobrovolníci hasí požáry a provádí záchranné práce při mimořádných událostech na území své obce, případně podniku. Protože dobrovolní hasiči neprovozují tuto činnost jako své zaměstnání, poskytuje jim obec za výkon odměnu. Zároveň obce také poskytují náhradu ušlého zisku, pokud člen

jednotky zasahuje ve své pracovní době. Kromě jednotek s územní působností, které zřizuje obec, existují také jednotky požární ochrany podniku. Její členové jsou zaměstnanci daného podniku, případně jiné právnické osoby, kteří nevykonávají tuto funkci jako hlavní činnost. Velitel jednotky je po vyjádření hasičského záchranného sboru kraje jmenován starostou obce, ten jej může také odvolat. Zrušení jednotky dobrovolných hasičů lze pouze za souhlasu hasičského záchranného sboru kraje. (Česko, 1985).

Tabulka 1 Rozdělení jednotek požární ochrany

Územní působnost zasahující i mimo území zřizovatele	Místní působnost zasahující pouze na území zřizovatele
JPO I – jednotka profesionálních hasičů	JPO IV – jednotka profesionálních hasičů podniku
JPO II – jednotka dobrovolných hasičů, kteří vykonávají službu jako hlavní nebo vedlejší povolání	JPO V – jednotka dobrovolných hasičů obce
JPO III – jednotka pouze dobrovolných hasičů	JPO VI – jednotka dobrovolných hasičů podniku

Zdroj: vlastní zpracování dle (Hasičský záchranný sbor ČR, 2022)

Základní složkou IZS je také zdravotnická záchranná služba. Jedná se o složku, která spadá do systému zdravotních služeb ČR. Primární úkol zdravotnické záchranné služby je poskytnutí tzv. přednemocniční neodkladné péče. Tato neodkladná péče se poskytuje zejména v situacích jako jsou „*náhle vzniklé onemocnění, úraz nebo jiné zhoršení zdravotního stavu; náhle vzniklá intenzivní bolest; náhle vzniklé změny chování a jednání ohrožující zdraví nebo život*“ (Ministerstvo zdravotnictví, 2023).

Zřizování zdravotnické záchranné služby je v působnosti kraje, na rozdíl od ostatních základních složek IZS. Povinností kraje je zaručit neustálou přístupnost k zdravotnickým službám na svém území. V České republice se tedy nachází 14 záchranných služeb. Z právního hlediska se jedná o příspěvkové organizace krajů, které je částečně financují. Krajská zdravotnická služba se dále financuje z veřejného zdravotního pojištění a státního rozpočtu (Česko, 2011).

1.4.3 Ostatní složky integrovaného záchranného systému

Na vyžádání mohou při zásahu integrovaného záchranného systému pomoci další složky, které se řadí mezi ostatní. Mohou to být ozbrojené síly, jiné záchranné sbory nebo havarijní a pohotovostní služby.

Pokud situaci nezvládají základní složky IZS, mohou vyžádat asistenci Armády ČR. Ta slouží jako hlavní ozbrojená síla, jejímž cílem je zejména obrana státu. Stará se tedy o vnější bezpečnost země. Od 1. ledna 2005 je Armáda České republiky plně profesionální. Vrchním velitelem ozbrojených sil, kam kromě armády spadá i Vojenská kancelář prezidenta republiky a Hradní stráž, je samotný prezident. Kontrolu a dozor nad činností armády provádí Ministerstvo obrany, které také vytváří a ruší vojenské útvary. Hlavním úkolem všech ozbrojených sil je příprava a následná obrana České republiky proti vnějším útokům. Zároveň mohou členové Armády České republiky pomáhat Policii České republiky k zajištění vnitřní bezpečnosti, pokud policie nezvládá splnit tuto úlohu z důvodu nedostatečných prostředků či nedostatku sil. Armáda také výrazně pomáhá při provádění záchranných a likvidačních prací. Česká republika navíc jako člen Severoatlantické aliance plní dohody, které vyplývají z mezinárodních smluv. Armáda se tak účastní zahraničních misí a cvičení společně s ozbrojenými silami ostatních členů (Česko, 1999).

Další složkou, která je schopna pomoci při zásahu IZS je obecní policie. Tu definuje zákon č. 553/1991 Sb. jako orgán obce, jenž zakládá nebo ruší zastupitelstvo obce pomocí obecně závazné vyhlášky. Hlavním úkolem je zabezpečení veřejného pořádku na území dané obce. Obce mají také možnost uzavřít veřejnoprávní smlouvu, díky které mohou obce sdílet činnost obecní policie. Strážníci obecní policie provádí zejména dohled nad respektováním pravidel občanského soužití a právních předpisů. Podílejí se velkou měrou na odhalování přestupků a následným ukládáním pokut, pouze však v působnosti obce. Sami nevyšetřují trestné činy, ale je jejich povinností oznámit důvodné podezření na jejich spáchání Policii České republiky (Česko, 1991).

Důležitá funkce obecní policie je také prevence a společenská osvěta. Tu provádí zejména svými pochůzkami nebo kontrolou dodržování pravidel silničního provozu, kdy jen svou přítomností odrazují obyvatele od možných přestupků. Zároveň také strážníci mohou navštěvovat školy, kde informují žáky, jak mohou sami pomáhat k zajištění bezpečnosti.

1.5 Aktuální bezpečnostní trendy

Každá éra bezpečnostních studií má určitý bod, který je tím hlavním. V době studené války to byl vojenský rozměr, zejména z obavy jaderných zbraní. To bylo samozřejmě zapříčiněno konfrontací dvou velmocí, tedy Sovětského svazu a Spojených států amerických. Po konci studené války se studia bezpečnosti začala více zaměřovat na mezinárodní spolupráci. Zabývala se vlivem bezpečnostních politik států a jejich vlivem na bezpečnostní prostředí. Postupem času byl také větší důraz na bezpečnost ekonomickou nebo environmentální. Tomu velice pomohl i vznik mnoha specializovaných pracovišť například u Severoatlantické aliance, Evropské unii nebo i jednotlivých států (Eichler, 2009, s. 60-66).

V 21. století se přidávají i nové dimenze bezpečnosti, jako jsou informační nebo kybernetická. Ty se stávají stále více prominentní, a to díky pořád se rozšiřujícímu vlivu technologií. Informační bezpečnost se soustředí především na ochranu informací. Jedná se hlavně o ochranu údajů v jednotlivých organizacích. Nejde tedy jen o informace, které putují po síti a mohou být zachyceny na internetu, ale také o ručně psané poznámky, dopisy nebo zprávy, které jsou doručeny osobně. K určení bezpečnosti údajů slouží zejména tři hlavní kritéria. Musí být zachována jejich důvěrnost. To znamená, že přístup k nim mají pouze oprávněné osoby. Dalším bodem je zachování integrity. Toto kritérium potvrzuje správnost a kompletní zpracování informací. A v neposlední řadě je to dostupnost. V tomto případě musí být dané údaje dostupné ověřeným uživatelům v době jejich potřeby (Porada, 2019, s. 147).

Další velice důležitým pojmem je bezpečnost kybernetická. Ta se od informační liší zejména tím, že se odehrává výhradně v kyberprostoru. To znamená, že útok nebo pokus o něj se odehrává v počítačových sítích. Jirásek, Novák a Požár (2013, s. 16) vykládají kybernetickou bezpečnost jako „*Schopnost odolávat úmyslně i neúmyslně vyvolaným kybernetickým útokům a zmírňovat či napravovat jejich následky*“. Nejvíce může ohrozit bezpečnost v kybernetickém prostoru samotný člověk. To zejména nedbalostí nebo opomenutím. Dalším výrazným faktorem může být zastaralá technika či software (Porada, 2019, s. 160-161).

Kybernetickou bezpečností se zabývá zákon č. 181/2014 Sb., který vymezuje některé pojmy. Například kybernetický prostor je prostředí, které umožňuje vznik, zpracování nebo výměnu informací. Dále tento zákon uvádí, že souhrn jednání, jejímž cílem je zajištění bezpečnosti informací se nazývá bezpečnostní opatření. Tyto opatření se dělí na dvě skupiny,

organizační a technická. Mezi organizační patří například řízení rizik, bezpečnostní politika nebo kontrola a audit. Technická opatření jsou kryptografické prostředky, nástroje pro ověřování identity osob nebo nástroje pro detekci kybernetických bezpečnostních událostí (Česko, 2014).

Za trend v bezpečnostním prostředí se dá také považovat snaha o snížení závislosti na určitých zemích. Vzhledem k nepředvídatelným událostem, jako například válečný konflikt na Ukrajině, se mohou přetrhat dodavatelské řetězce. Surovinová a energetická bezpečnost jsou důležitými body, které museli představitelé České republiky řešit společně s členy Evropské unie a NATO. Cílem vlády je rozdělit dodávky potřebných surovin, čímž se sníží závislost na jediném subjektu. Zároveň takto lze zvýšit kvalitu i případnou bezpečnost dodávek. Změna lze však uskutečnit pouze v případě, že existuje potřebná infrastruktura. Česká republika se zároveň snaží posílit rozvoj a využití moderních technologií, například využití vodíku (Ministerstvo obrany, 2023, s. 25-34).

2 Územní samospráva a finance v ČR

Územní samosprávu tvoří územně samosprávné celky. Základním je obec, kraj je poté vyšší územně samosprávný celek. Pro uznání samosprávy je třeba naplnění třech znaků. Jedná se o spravované území, společenství občanů na daném území a samotné právo na samosprávu. Každá obec spadá pod vyšší samosprávný celek, kterým jsou kraje. Vytvoření nebo zrušení kraje lze pouze ústavním zákonem (Česko, 1993).

V České republice vykonávají funkci územní samosprávy obce a kraje. Respektive volené výkonné orgány na jejich území. Každý orgán má zákonem upravené úkoly, konkrétně jsou to zákon č. 128/2000 Sb., o obcích a zákon č. 129/2000 Sb., o krajích. Veškeré úkoly obce jsou rozděleny mezi zastupitelstvo, radu, starostu a obecní úřad (Česko, 2000a) Krajské zřízení má obdobné orgány, tedy zastupitelstvo, radu, hejtmana a krajský úřad. (Česko, 2000b).

Územní samosprávou se tedy rozumí „*samostatné spravování věcí veřejných na území menším, než je stát*“ (Peková, 2011, s. 36). Na rozdíl od státní správy neexistuje vztah nadřízenosti a podřízenosti, protože každý územně samosprávný celek má své kompetence. Samosprávná činnost probíhá v rámci samostatné působnosti, kterou vykonává volené zastupitelstvo. V tomto případě se jedná o decentralizaci státní správy. Samostatná působnost řeší např. hospodaření obce, rozpočet obce, existenci obecní policie nebo rozvoj obce. Spravují se tedy záležitosti, které jsou v zájmu občanů a které nejsou vysloveně určeny krajům. Vyšší samosprávné celky, tedy krajská zřízení, mají obdobné úkoly v samostatné působnosti. Jsou to např. hospodaření kraje a rozpočet, spolupráce s jinými kraji nebo plánování rozvoje cestovního ruchu (Provazníková, 2015, s. 26-31).

Zastupitelstvo obce je volený orgán, jehož velikost se odvíjí od velikosti obce. Počet zastupitelů se může pohybovat mezi 5-55 členy. Zastupitelé jsou hlavním rozhodovacím orgánem v samostatné působnosti. Mohou rozhodovat ve všech samosprávných záležitostech, pokud nejsou vysloveně určeny vyššímu samosprávnému celku. Členové zastupitelstva jsou voleni v tajném veřejném hlasování na dobu čtyř let. Rozhodovat mohou například o programu rozvoje obce, rozpočtu obce, existenci obecní policie nebo mohou vydávat obecně závazné vyhlášky. Rada obce je výkonným orgánem obce v samostatné působnosti, v přenesené může rozhodovat, pokud tak stanoví zákon. Členové rady jsou voleni z řad zastupitelů. Pokud nemá zastupitelstvo alespoň 15 členů, rada se nevolí. Vždy je počet lichý, a to mezi 5-11 členy. Rada obce mimo jiné zabezpečuje hospodaření podle rozpočtu, vydává

nařízení, zřizuje nebo ruší komise a schvaluje účetní závěrku. Starosta reprezentuje obec navenek, volí ho zastupitelé z jejich řad. Odpovídá za informování činnosti obce, rozhoduje v samostatné působnosti, pokud mu rada obce svěří určitou záležitost, případně plní roli zaměstnavatele. Obecní úřad tvoří starosta, místostarosta, tajemník a zaměstnanci obce. Plní úkoly, které mu jsou uloženy zastupitelstvem nebo radou obce. Pokud jsou zřízeny výbory nebo komise, pomáhá obecní úřad v jejich činnosti (Česko, 2000a).

Obdobně jako obec, má také kraj vlastní zastupitelstvo. Jeho velikost se odvíjí od počtu obyvatel v kraji, počet členů se pohybuje mezi 45-65 zastupiteli. Zastupitelstvo kraje může předkládat Poslanecké sněmovně návrhy zákonů, vydávat obecně závazné vyhlášky kraje, podávat návrhy Ústavnímu soudu na zrušení právních předpisů nebo zřizovat, případně rušit příspěvkové organizace. Rada kraje je výkonným orgánem samostatné působnosti, má 9 nebo 11 členů. Členové rady dohlíží na hospodaření podle stanoveného rozpočtu, vydávají nařízení kraje, schvalují účetní závěrku a další činnosti uvedené v zákoně. Hejtman je zástupcem, který reprezentuje kraj zvenčí. Je odpovědný za informování občanů, podepisuje právní předpisy kraje nebo může zřizovat zvláštní orgány. Krajský úřad plní úkoly, které mu uděluje zastupitelstvo, případně rada kraje. Mimo jiné přezkoumává rozhodnutí vydaná orgány obce, poskytuje pomoc obcím nebo provádí kontrolu výkonu přenesené působnosti (Česko, 2000b).

2.1 Rozpočtování veřejných prostředků

Pro fungování vyžaduje veřejná správa také určité prostředky. K efektivnímu výkonu je potřeba efektivní rozdělení financí. To znamená, že je nutná existence rozpočtového rozdělení. A to jak na úrovni státní, tak i na úrovni územní samosprávy. Teoretickým základem ve veřejných financích je tak pojem fiskální federalismus. Jedná se o zkoumání fungování systému veřejných financí, a to nejen ve federativně uspořádaných státech. Tato teorie se zabývá finančními vztahy mezi ústřední vládou a nižšími úrovněmi. Mezi hlavní cíle zkoumání patří optimální přiřazení finančních prostředků, odpovědnost za zabezpečení statků a financování veřejných statků (Provazníková, 2015, s. 37).

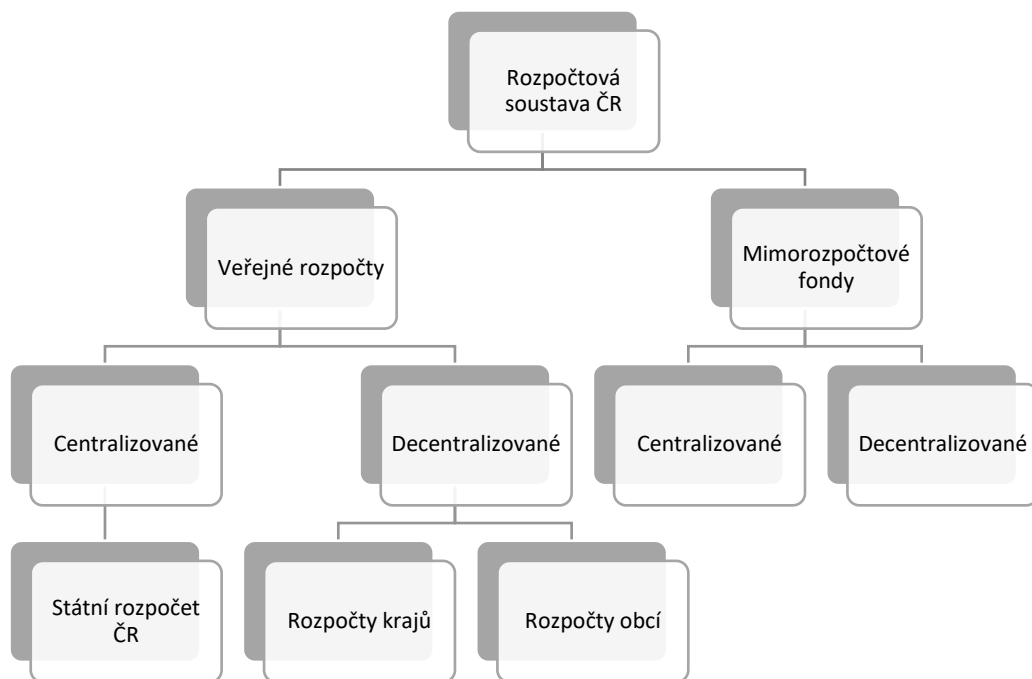
Wallace E. Oates (1991, s. 261-275) vidí souvislost efektivního rozdělení finančních prostředků s fiskální decentralizací. Tedy pro vyšší efektivitu výkonu státní správy by mělo být rozhodování umožněno na úrovni, která je nejbližší občanům. Dalším bodem je daňové rozdělení. Podle Oatese by měly více progresivní daně mířit do státního rozpočtu, zatímco daně s pevně danou sazbou by měly být v gesci územně samosprávných celků. Zatímco

v minulosti bylo tendencí fungování státu více centralizovat, nyní se tato situace obrací. Hlavním úkolem je však nalézt optimální rozdělení úkolů mezi stát a územní samosprávu.

Fiskální decentralizace je pojem, který souvisí s rozdělením kompetencí a odpovědnosti. Ta se přesouvá od centrální vlády, tedy státu, blíže k občanům, na úroveň územní samosprávy. Fiskální federalismus je založen právě na částečné decentralizaci veřejných příjmů i výdajů. Jeho cílem je nalézt optimální decentralizaci zejména daňových příjmů. Rozdíl decentralizace mezi státy se dá hodnotit podle tří ukazatelů. Jednak je to podíl daňových příjmů územní samosprávy proti celkovým příjmům samosprávy, poté daňové příjmy územní samosprávy vůči celkovým daňovým příjmům v rozpočtové soustavě, nebo podíl přijatých transferů územní samosprávy vůči příjmům samosprávy. Fiskální decentralizace stojí na čtyřech základních pilířích. Těmi jsou příjmy, výdaje, transfery a zadluženost. Konkrétně daňové příjmy jsou rozhodující v uspořádání rozpočtů, proto záleží na daňovém určení a rozsahu daňové pravomoci. Daňové určení se nachází v legislativě a informuje, do jakého rozpočtu bude výnos plynout. Daňová pravomoc poté rozhoduje, jak může samosprávný celek zasáhnout do konstrukce a výběru daně. (Peková, 2011, s. 116-119).

Soustava rozpočtů se dá označit jako soubor veřejných rozpočtů na daném území. V České republice jsou veřejné rozpočty nástrojem k rozdělení, užití a kontrole finančních toků. Rozpočtovou soustavu tvoří rozpočet centrální vlády, rozpočty regionální a místní. Veřejné rozpočty tvoří finanční prostředky, které shromažďují zdroje na financování veřejných statků pro občany na daném území. Rozdělení rozpočtové soustavy České republiky je možné vidět na obrázku č. 2. Centrální vláda má k dispozici státní rozpočet, mimorozpočtové fondy a fondy sociálního a zdravotního pojištění. Mimorozpočtové fondy se skládají ze 7 fondů. Konkrétně jde o Fond dopravní infrastruktury, Fond rozvoje bydlení, Fond podpory a rozvoje kinematografie, Fond kultury, Fond životního prostředí, Zemědělský intervenční fond a Fond pro zúrodnění půdy. Regionální rozpočty tvoří rozpočty krajů, tedy 14 v případě České republiky. Místními rozpočty se rozumí rozpočty obcí, těch se na území České republiky nachází zhruba 6250 (Nahodil, 2009, s. 47-53).

Přes rozpočtovou soustavu se nenávratně rozděluje část hrubého domácího produktu. Toto přerozdělování probíhá pomocí finančních vztahů mezi subjekty. Může se realizovat pomocí placených daní, nebo naopak poskytováním transferů zpět obyvatelstvu (Peková, Jetmar, Toth, 2019, s. 398).

Obrázek 2 Rozpočtová soustava České republiky

Zdroj: vlastní zpracování dle (Nahodil, 2009, s. 53)

2.2 Rozpočty samosprávných celků

„Rozpočet územního samosprávného celku a svazku obcí je finančním plánem, jímž se řídí financování činnosti územního samosprávného celku a svazku obcí“ (Česko, 2000d). Rozpočet se dá považovat za roční plán toku finančních prostředků. Dělí se na dvě strany, a to stranu příjmovou a stranu výdajovou. Existují tři typy rozpočtu, ten může být přebytekový, vyrovnaný nebo deficitní. Na konci kalendářního roku se řeší rozdíly mezi příjmy a výdaji, k tomu se využívá financování. Pokud je rozpočet deficitní, lze na pokrytí rozdílu využít přebytek z předchozích období. Po těchto operacích by měl rozpočet být vždy vyrovnaný (Tocauer, Schneiderová, 2019, s. 7).

Provazníková (2015, s. 51-53) nahlíží na rozpočet z více úhlů. Zaprvé je vnímám jako bilance příjmů a výdajů za rozpočtové období, kterým je v České republice kalendářní rok. Pokud příjmy převyšují výdaje, vytváří se finanční rezerva na příští rozpočtové období. Naopak v případě ztráty, tedy když výdaje přesahují příjmy, je nutné pokrýt tento rozdíl právě předchozím přebytkem. Vzhledem k tomu, že část finančních prostředků dostane samosprávný celek až na začátku dalšího roku, tak v případě absence finanční rezervy je potřeba pomoci třetího subjektu. Většinou se jedná o banky a využití překlenovacích úvěrů. Další pohled na rozpočet je pohled na finanční plán. Tedy nástroj hospodaření, který by měl zajistit platební schopnost samosprávného celku. To provádí tím, že rozpočet připouští pouze

výdaje, které jsou kryté. To lze pomocí příjmů, se kterými lze určitě počítat, již existujícími rezervami, případně za použití půjček. Na rozpočet jde však také pohlížet jako na nástroj k prosazování politických cílů. Rozpočet totiž stanovuje priority poskytovaných statků, alokuje zdroje mezi různé činnosti obce nebo poskytuje informace o finanční situaci obce. Z toho se dají vyvodit tři druhy rozpočtu, rozhodovací, řídicí a kontrolní. Rozhodovací určuje, čeho chce samospráva dosáhnout, rozděluje prostředky na různé druhy služeb, na investice. Řídicí alokuje finance mezi odlišné organizační jednotky, které by tak měly mít dostatečné prostředky k zajištění jejich cílů. A také kontrolní úroveň, která ověřuje velikost získaných i rozdělených finančních prostředků a za jakým účelem jsou zdroje vydávány.

Každý rozpočet územní samosprávy plní také tři důležité funkce. Alokační funkce, která přiřazuje finanční prostředky na určité potřeby. Tato funkce se dá považovat za rozhodující, protože určuje priority pro rozvoje obce, případně kraje. Redistribuční funkce je v územní samosprávy méně využívaná, na rozdíl od státní sféry. Nejčastěji probíhá na úrovni vyšších samosprávných celků, tedy krajů. Ty mohou přerozdělit finanční prostředky z rozpočtu regionu do rozpočtů obcí. To pomáhá k udržitelnému rozvoji na území kraje, nevytváří se tak rozdíly mezi jednotlivými obcemi. Stejně jako redistribuční funkce, tak i funkce stabilizační je poněkud omezená v územní samosprávě. Může však pomáhat k růstu ekonomického potenciálu. Například může být budována infrastruktura, která má možnost ovlivnit ekonomické výkon regionu (Peková, 2011, s.214-215).

Rozpočet je většinou rozdělen na dvě části, běžnou a kapitálovou. Běžná část je složena z příjmů a výdajů, které se pravidelně opakují. Dají se také dopředu plánovat. Tato část se sestavuje jako vyrovnaná, případně přebytková. V případě dlouhodobě deficitní běžné části rozpočtu je potřeba analyzovat příjmy i výdaje. Běžnou část rozpočtu lze vidět v tabulce č. 2 (Peková, 2011, s. 217-218). Významný podíl vytváří daňové příjmy. Zastupitelstvo obce má stále právo rozhodovat o místních poplatcích, zda je budou vybírat a případně jaké. Zároveň zastupitelé rozhodují o možných úlevách od poplatků. Tato rozhodnutí zveřejňují pomocí obecně závazné vyhlášky. Nedaňové příjmy vychází z majetku obce, případně kraje, a z možného podnikání. Jsou to zejména příjmy z pronájmu a prodeje. Lze také obchodovat s cennými papíry. V případě dostatečné finanční rezervy tak může samosprávný celek získat příjmy na další časová období (Nahodil, 2009, s. 70-71).

Tabulka 2 Běžná část rozpočtu

Příjmy	Výdaje
Daňové: <ul style="list-style-type: none"> - svěřené daně - sdílené daně - místní daně - správní poplatky 	<ul style="list-style-type: none"> - všeobecné veřejné služby - veřejný pořádek - vzdělání - péče o zdraví - bydlení - komunální služby - podnikání - úroky - dotace jiným rozpočtům
Nedaňové: <ul style="list-style-type: none"> - poplatky za služby - příjmy z pronájmu - zisk z podnikání 	
Přijaté transfery: <ul style="list-style-type: none"> - dotace ze státního rozpočtu - dotace ze státních fondů - od územních rozpočtů 	

Zdroj: vlastní zpracování dle (Provazníková, 2015, s. 61)

Druhou část rozpočtu tvoří kapitálová část, její struktura je zobrazena v tabulce č. 3. Do ní se zachycují příjmy a výdaje, které přesahují období jednoho roku. Jsou to zpravidla jednorázové a neopakovatelné částky. Slouží ke sjednocení zdrojů na zisk dlouhodobých aktiv. Tyto prostředky jsou poměrně velké, proto přesahují rozpočtové období (Provazníková, 2015, s. 61-62).

Tabulka 3 Struktura kapitálové části

Příjmy	Výdaje
<ul style="list-style-type: none"> - z prodeje majetku - kapitálové dotace z rozpočtové soustavy - příjmy z půjček - přebytek běžného rozpočtu - dary na investice 	<ul style="list-style-type: none"> - na investice - kapitálové dotace jiným rozpočtům - nákup akcií, obligací - poskytované půjčky - krytí deficitu běžného rozpočtu

Zdroj: vlastní zpracování dle (Provazníková, 2015, s. 62)

Rozpočtový proces by se dal shrnout jako soubor činností, které vedou k řádnému sestavení rozpočtu a následnému řízení hospodaření. Celkově není proces nijak určen, proto se může v mnoha samosprávných celcích lišit. Provaníková (2015, s. 63) rozděluje rozpočtový proces do sedmi etap. Těmi jsou:

- analýza minulosti a stanovení priorit
- sestavení návrhu
- projednání a schválení
- kontrola plnění rozpočtu
- přehled skutečného plnění
- navazující kontrola
- aktualizace programu rozvoje

Peková (2011, s. 212-213) uvádí jiné rozdělení. Do rozpočtového procesu nezahrnuje přípravu v podobě analýzy minulosti a následnou změnu programu. Uvádí tedy pět etap, jež jsou:

- sestavení návrhu
- projednání a schválení
- plnění rozpočtu
- průběžná kontrola
- přehled o skutečném vývoji a následná kontrola

Návrh rozpočtu připravuje odpovědný subjekt. Pokud má územně samosprávný celek zřízen finanční odbor, je to zejména v jeho kompetenci. V případě, že neexistuje tento odbor, může přípravu provést zvolený zastupitel, eventuálně i starosta (Sedmihradská, 2021).

2.3 Příjmy a výdaje územních rozpočtů

Jak bylo vidět v předchozích tabulkách, příjmy rozpočtu se dělí na několik druhů. Může se na ně pohlížet podle toho, jakého charakteru jsou. Takto se dělí na daňové a nedaňové příjmy. Další pohled je může dělit podle původu. Zde jde příjmy vidět jako vlastní, z přerozdělování a transfery, návratné i nenávratné (Peková, 2011, s. 239).

Daňové příjmy tvoří větší část finančních prostředků, které putují do rozpočtu samosprávné jednotky. Záleží však na tom, jak jsou rozděleny kompetence mezi vládními

úrovněmi. Musí být jasně určeno, jaké daně mohou vybírat obce a jaké míří do státního rozpočtu. Na toto rozdělení lze nahlížet pomocí čtyř kritérií. Prvním z nich je daňová legislativa, která upravuje základ daně, správní postupy a případné pokuty. Dále je to daňová správa, ta může být přirazena na různé úrovně vlády. Správcem může být ten, kdo určuje daňové sazby, nebo ten, kdo z nich získává finance. Daňové sazby a rozdíly v nich by neměly vést k odlišnému rozdělení ekonomických aktivit. Mohl by následně hrozit přenos daňového břemene na ty, kteří dané služby nevyužívají. Poslední hledisko tvoří daňové určení. Rozdělení výnosů se dělí podle určitého klíče. V tomto případě mají samosprávné jednotky minimální pravomoc (Provazníková, 2015, s. 75-76).

Rozdělení příjmů na vlastní a cizí je dalším možným bodem. Vlastní příjmy jsou běžné a kapitálové. Mezi běžné patří daňové i nedaňové příjmy, protože se každoročně opakují. Do daňových příjmů lze zařadit majetkové daně, daně z příjmů, daně ze služeb a další. Mezi nedaňové příjmy lze zahrnout mimo jiné příjmy z vlastní činnosti, úroky a splátky půjček. Kapitálové příjmy jsou dlouhodobého charakteru, tedy přesahují kvůli své velikosti délku rozpočtového období. Jedná se o příjmy z prodeje dlouhodobého majetku, akcií a majetkových podílů. Cizí příjmy tvoří zejména přijaté dotace. Převažují dotace nenávratné. Ty se mohou dále dělit na investiční a neinvestiční. Samosprávné jednotky mají možnost využívat i návratné příjmy, kterými jsou zpravidla půjčky a úvěry. Ty mají sloužit zejména k financování investičních potřeb (Peková, 2011, s. 243-245).

Výdaje územních samosprávných celků lze rozdělit podle několika hledisek. Z hlediska ekonomického se výdaje dělí na běžné a kapitálové. Stejně jako u příjmů jsou běžné výdaje opakující se v daném roce. Kapitálové slouží k financování dlouhodobých nákupů. Další rozdělení je podle rozpočtové skladby. Výdaje mohou být druhové a funkční. Druhové členění se opět dělí na běžné a kapitálové výdaje. Funkční rozdělení se skládá ze 6 kategorií, do kterých se výdaje řadí. Jde o zemědělství, lesní hospodářství a rybářství, průmyslová odvětví, služby pro obyvatelstvo, sociální věci a politiku zaměstnanosti, bezpečnost a právní ochranu, všeobecnou veřejnou správu a služby (Provazníková, 2015, s. 194-195).

Dále se mohou výdaje dělit podle infrastruktury. Zde existuje rozdělení na ekonomické a sociální výdaje. Ekonomické zabezpečují výrobní účely, zejména je tedy tvoří výdaje na obecní a regionální podniky. Sociální infrastruktura shromažďuje výdaje na vzdělání, zdraví, provoz sociálních zařízení a další. Jedním z dalších hledisek je funkce veřejných financí, tu tvoří alokační, redistribuční a stabilizační výdaje. Alokační tvoří výdaje na nákup od

soukromých firem, případně i úhrady ztráty vlastních podniků. Redistribuční činnost je tvořena s výdaji obyvatelstvu, konkrétně sociální dávky, dotace, kompenzace. Stabilizační výdaje jsou u samosprávných celků výjimečné. Důležité je také rozdělení rozpočtového plánování. Podle toho jsou výdaje plánované a neplánované. Plánované lze předem určit, jedná se tedy hlavně o běžné výdaje. Na druhou stranu neplánované jsou nahodilé a nelze je předem odhadnout. Například jde o opravy po přírodních katastrofách (Peková, 2011, s. 279-284).

2.4 Financování vnější a vnitřní bezpečnosti

Vnější i vnitřní bezpečnost mají ve své gesci primárně ministerstva. Mezi hlavní patří Ministerstvo vnitra, které zabezpečuje vnitřní pořádek, a Ministerstvo obrany, to zabezpečuje vnější bezpečnost státu. Ministerstvo vnitra, jakožto samostatná účetní jednotka, spravuje vlastní kapitolu státního rozpočtu. Působí také v roli zřizovatele Policie České republiky a Hasičského záchranného sboru. Největší část rozpočtové kapitoly tvoří právě financování Policie ČR. Výdaje tvoří zejména mzdové a s nimi související výdaje. Slouží také k financování výzkumu a vývoje. Součástí rozpočtu ministerstva vnitra je také jedna ze zpravodajských služeb, konkrétně Úřad pro zahraničních styky a informace (Peková, Jetmar, Toth, 2019, s. 649-653).

Ministerstvo obrany tvoří také vlastní rozpočtovou kapitolu. Hlavní článkem je Armáda ČR, jejíž výdaje tvoří téměř tři čtvrtiny celkových nákladů. Ministerstvo obrany také zřizuje Univerzitu obrany v Brně, Vojenské zpravodajství a další příspěvkové organizace. Výdaje pochází zejména z nákupu neinvestičního majetku, materiálu, údržbu a další. Z ekonomického pohledu je právě bezpečnost jedním z čistých veřejných statků. Protože zde neexistuje rivalita spotřeby a není možné nikoho vyloučit (Peková, Jetmar, Toth, 2019, s. 654-660).

Samostatnou součástí státního rozpočtu je Bezpečnostní informační služba. K financování této služby slouží samostatná kapitola státního rozpočtu. Kontrolu nad výkonem vykonává Poslanecká sněmovna, která zřizuje konkrétní kontrolní orgán. Tento orgán dohlíží mimo jiné na dodržování rozpočtu (Česko, 1994).

Skutečné plnění státního rozpočtu týkající se bezpečnosti k 31. 12. 2023 lze vidět v tabulce č. 4.

Tabulka 4 Plnění státního rozpočtu 2023

Skutečné plnění státního rozpočtu (v mld. Kč)	
Obrana	85,44
Bezpečnost a veřejný pořádek	66,39
Právní ochrana	35,10
Požární ochrana a IZS	17,36
Civilní připravenost na krizové stavy	11,11

Zdroj: vlastní zpracování dle (Monitor – státní pokladna, 2023a)

Na krajské úrovni je zřizována zdravotnická záchranná služba. Tu financují zřizovatelé, tedy samotné kraje, ale také prostředky z veřejného zdravotního pojištění a částka ze státního rozpočtu. Finanční prostředky státního rozpočtu hradí výdaje na provoz vzdušných prostředků zdravotnické záchranné služby a připravenost na řešení mimořádných událostí a krizových situací (Česko, 2011).

Obec má právo založit obecní policii, což znamená také její financování. Pokud si obec nemůže dovolit vlastní sbor, může uzavřít veřejnoprávní smlouvu s obcí, která vlastní policii zřídila. Tyto smlouvy jde však uzavírat pouze v rámci jednoho kraje (Česko, 1991).

Dalším složkou, kterou může obec financovat, je sbor dobrovolných hasičů. Tyto sbory plní úkoly pouze ve svém územním obvodu, za to jim náleží finanční odměna. Obec musí zajistit materiální i finanční potřeby sboru, stejně tak i péči o samotné dobrovolníky. Dále musí obec poskytnout náhradu ušlého výdělků, pokud se člen sboru účastní zásahu v době, ze které mu plyne příjem. Navíc zajišťuje a hradí pro členy zdravotní prohlídky, zabezpečuje objekty požární ochrany nebo dostatečné zdroje vody (Česko, 1985).

3 Analýza financování bezpečnosti v Hradci Králové

V této kapitole už dojde k samotnému rozboru financování bezpečnosti ve vybrané obci. Konkrétně se jedná o statutární město Hradec Králové. Analýza bude probíhat pomocí dat dostupných ve veřejných databázích. Zejména tedy pomocí dat Českého statistického úřadu a portálu Monitor státní pokladny, který provozuje Ministerstvo financí. Zkoumáno bude posledních 10 let, pro které byly v době zpracování dostupné kompletní informace, tedy roky 2013 až 2022. Zkoumat se budou výdaje na bezpečnost města a jejich vývoj. Sledované výdaje budou běžné i kapitálové. Zejména však výdaje kapitálové, které ukazují investice města. Data budou porovnána mezi lety a zpracována pomocí tabulek a grafů.

3.1 Charakteristika regionu a města Hradec Králové

Každá obec spadá pod určitý správní obvod města, okres, který je součástí většího správního celku, a tím je kraj. Celkově se v České republice nachází 14 krajů. Vybranou obcí pro potřeby této bakalářské práce je Hradec Králové, jenž je součástí Královehradeckého kraje.

Jak lze vidět v tabulce č. 5, Královehradecký kraj patří k menším krajům. A to v ohledu počtu obyvatel, ale také rozlohy. V počtu obyvatel je Královehradecký kraj na 10. místě. V tomto ohledu je srovnatelný s Pardubickým a Zlínským kraje, které jsou však oba rozlohou menší. Královehradecký je zároveň jeden z devíti krajů, jejichž počet obyvatel se od roku 2013 zvýšil. Nejvyšší nárůst lze vidět ve Středočeském kraji, ve kterém přibýlo více než 137 tisíc obyvatel. Důvodem by mohla být blízkost k hlavnímu městu Praha, kam lidé často dojíždí za prací. Naopak na druhé straně nejvíce obyvatel v posledních letech opustilo Moravskoslezský kraj, a to zhruba 32 tisíc. Královehradecký kraj má nejnižší pozitivní nárůst obyvatel, jde o více než 3 tisíce nových rezidentů.

V rámci rozlohy se jedná o 9. největší kraj, nejvíce podobný lze znovu považovat Pardubický kraj, který má o 240 km² méně. Leží zde 448 obcí, z toho valná většina, konkrétně 171, má 200-499 obyvatel. I v tomto srovnání je Pardubický kraj rivalem, protože v sousedním kraji leží 451 obcí, tedy o 3 více. Méně obcí než v Královehradeckém kraji lze hledat v kraji Olomouckém, Ústeckém, Zlínském, Moravskoslezském, Libereckém, Karlovarském a hlavním městě Praha.

Tabulka 5 Kraje České republiky v letech 2013 a 2022

Kraj	2013	2022	Rozloha v km²
Středočeský	1 302 336	1 439 391	10 929
Hlavní město Praha	1 243 201	1 357 326	496
Jihomoravský	1 170 078	1 217 200	7 188
Moravskoslezský	1 221 832	1 189 674	5 431
Ústecký	825 120	812 337	5 339
Jihočeský	636 707	652 303	10 058
Olomoucký	636 356	631 802	5 272
Plzeňský	573 469	605 388	7 649
Zlínský	586 299	580 231	3 963
Královohradecký	551 909	555 267	4 759
Pardubický	515 985	528 761	4 519
Vysočina	510 209	514 777	6 796
Liberecký	438 609	449 177	3 163
Karlovarský	300 309	293 595	3 310

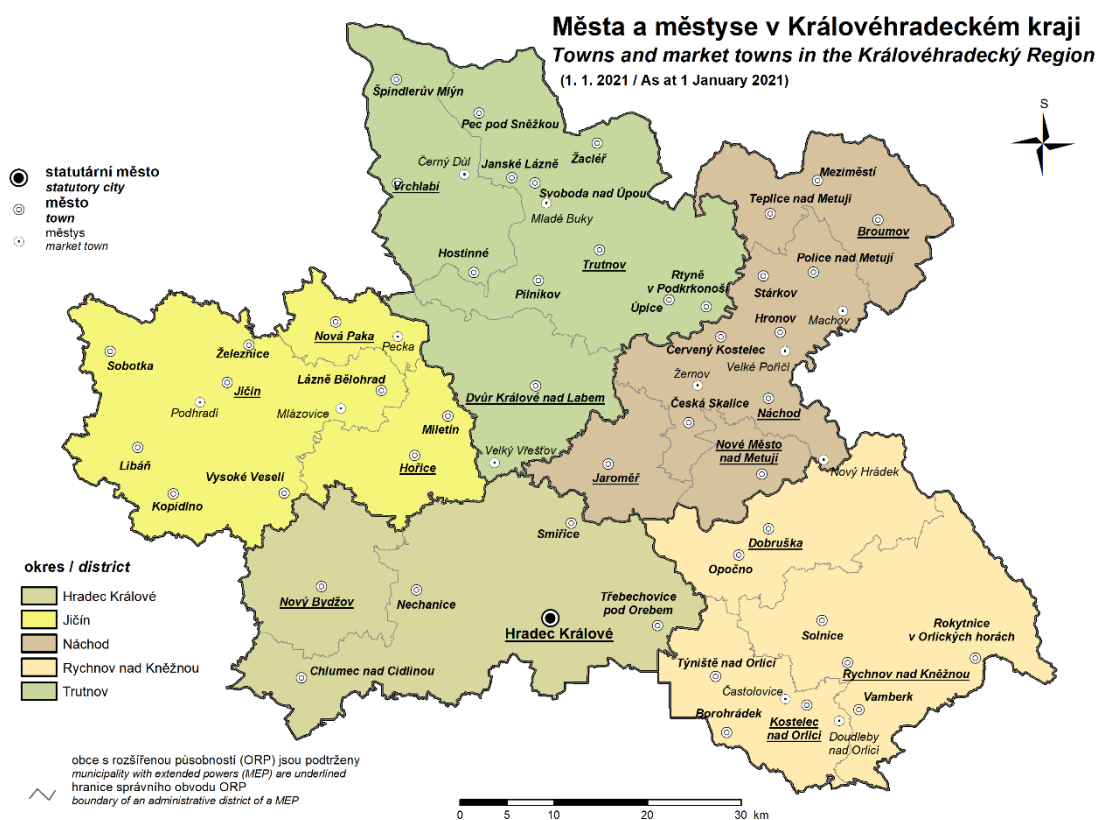
Zdroj: vlastní zpracování (dle Český statistický úřad, 2024a)

Královohradecký kraj se dále dělí na 5 okresů, které sdružují celkem 448 obcí. Nejvíce z nich je v okrese Jičín, jak lze vidět v tabulce č. 6. Měst je však více v okrese Trutnov, konkrétně 12. Nejméně jich leží v blízkosti krajského města, v okrese Hradec Králové se nachází měst 6. Největší počet měst v okrese Trutnov je vidět i v počtu obyvatel, kdy tato část kraje zaostává pouze za okresem krajského města. Tyto okresy společně s vybranými městy a městy lze vidět na následujícím obrázku kraje.

Tabulka 6 Okresy Královéhradeckého kraje v roce 2022

Okres	Počet obcí	Počet obyvatel
Hradec Králové	104	166 989
Jičín	111	80 578
Náchod	78	110 322
Rychnov nad Kněžnou	80	80 186
Trutnov	75	117 192

Zdroj: vlastní zpracování (dle Český statistický úřad, 2024b)

Obrázek 3 Okresy, města a městyse Královéhradeckého kraje

Zdroj: Český statistický úřad, 2023a

Hradec Králové je krajské město Královéhradeckého kraje. Město leží na soutoku řek Labe a Orlice, ve zhruba stokilometrové vzdálenosti od Prahy. Ve středověku se jednalo o královské město, nachází se zde tedy historické centrum, které postupem času doplňují další městské části. Do správního obvodu města, jakožto obce s rozšířenou působností, spadá velké

množství menších obcí. Podrobnou mapu Královehradeckého kraje lze vidět již na předchozím obrázku č. 3.

Ve městě se zároveň koná mnoho akcí, které vyžadují specifická bezpečnostní opatření. Jedná se například o tradičně pořádané festivaly jako Rock for People, Hip Hop Kemp, ale také sportovní utkání, protože zde působí hokejový klub Mountfield HK i fotbalový tým FC Hradec Králové. Oba tyto týmy hrají nejvyšší české soutěže a některé zápasy jsou klasifikovány jako rizikové.

Tabulka 7 Vybrané ukazatele v Hradci Králové v letech 2013-2022

Rok	Počet obyvatel k 31. 12.	Průměrný věk obyvatel	Podíl nezaměstnanosti v %	Počet živnostenských oprávnění	Počet registrovaných trestných činů ¹
2013	92 904	43,6	7,54	36 839	2 447
2014	92 808	43,8	6,55	38 062	2 295
2015	92 891	43,9	5,54	38 608	1 999
2016	92 929	44,0	4,00	39 131	1 425
2017	92 917	44,2	2,80	38 827	1 458
2018	92 742	44,3	2,27	39 446	1 347
2019	92 939	44,4	2,33	40 373	1 648
2020	92 683	44,4	3,29	42 350	1 218
2021	90 596	44,6	2,59	43 164	1 145
2022	93 506	44,3	2,85	43 648	1 322

Zdroj: vlastní zpracování (dle Český statistický úřad, 2023b, 2024c, 2024d; Hradec Králové, 2024; Otevřená společnost, 2020; Policie ČR, 2023)

V tabulce č. 7 jsou vidět některé vybrané ukazatele, které nastiňují situaci v krajském městě. Jak jde vidět, počet obyvatel je v podstatě stále klesající. Zejména mezi lety 2020 a 2021 lze pozorovat propad o více než 2 tisíce obyvatel. Tedy od roku 2013 ve městě ubývá každým

¹ Data mezi lety 2013-2015 jsou evidována za 3 obvodní oddělení statutárního města Hradce Králové, které mohly zasahovat i mimo území samotného města. Od roku 2016 jsou data pouze pro území města.

rokem pár stovek obyvatel, kteří se nejspíše stěhují do menších obcí. V okrese Hradec Králové totiž přibylo za posledních 10 let zhruba 4 tisíce obyvatel, v největším městě však nepřibývají. Nejvíce rezidentů v tomto období zaznamenalo město v roce 2022. Důvodem by mohl být zejména začátek války na Ukrajině spojený s příchodem válečných uprchlíků do České republiky.

Podobně jako v počtu obyvatel je i v jejich průměrném věku vidět jistý trend. Zatímco obyvatel ubývá, jejich věk se neustále zvyšuje. Mezi lety 2013 a 2021 je nárůst přesně jednoho roku. Podobně je na tom celá Česká republika, v roce 2013 byl průměrný věk na území státu 41,5, v roce 2021 to bylo 42,8 let. Z tohoto pohledu lze tedy pozorovat, že česká populace stárne. Opět však tyto údaje ovlivňuje vojenský konflikt na Ukrajině, tedy zejména příchod žen s dětmi. Jak na území celého státu, tak na obecní úrovni poklesl průměrný věk obyvatelstva. V Hradci Králové se snížil ze 44,6 let na 44,3. Není to sice číselně vysoký rozdíl, ovšem pohyb o 3 desetiny roku zabere ve krajském městě zhruba 3 roky. Na území státu je tedy také pokles průměrného věku obyvatele, a to o 2 desetiny. V roce 2021 byl 42,8 roku, zatímco v roce následujícím 42,6.

Dalším vybraným ukazatelem je procentní podíl nezaměstnanosti, který indikuje, jak velká je část obyvatelstva bez trvalého zaměstnání. Z tabulky lze vyčíst, že tento podíl se v dlouhodobém horizontu snižuje. V 7 z posledních 10 let byl pozorován meziroční pokles podílu nezaměstnaných osob. V roce 2013 byla nezaměstnanost zhruba 7,5 %, zatímco v roce 2022 činila 2,85 %. Územní srovnání s Českou republikou ukazuje, že Hradec Králové je na tom o něco hůře. Za rok 2013 byla v České republice nezaměstnanost 7 %, tedy o půl procenta méně než v krajském městě. Stejně tak v roce 2022 byl celorepublikový průměr nižší, konkrétně 2,2 %. V tabulce č. 7 lze pozorovat klesající tendenci podílu nezaměstnaných osob. V letech 2013-2018 tento podíl klesal, ovšem v roce 2019 narostl o zhruba 6 setin procenta. V tomto roce je však vidět i nárůst počtu obyvatel. Následně však v roce 2020 podíl nezaměstnaných osob vyrostl téměř o celé procento. Nejenom, že počet obyvatel klesl, ale také v době pandemie covid-19 došlo k určitému propouštění. V roce 2021 už však nezaměstnanost opět klesla, následující rok však znovu lehce narostla.

Dále je v tabulce uveden počet živnostenských oprávnění. Ten může napovědět se situací na pracovním trhu, ale také může indikovat podnikatelskou aktivitu obyvatelstva. Podle údajů z tabulky lze vidět rostoucí tendenci, tedy že ekonomických subjektů přibývá. Zatímco v roce 2013 se jich na území krajského města nacházelo 36 839, o 10 let později to bylo už

43 648 platných oprávnění. Zajímavý vývoj vykazuje také statistika počtu podnikatelů, kteří na vlastní žádost přerušili nebo pozastavili svou činnost. V roce 2013 se jednalo o 8 862 podnikatelů, v roce 2022 to bylo již 9 353. Nejvyšší počet byl však v roce 2019, kdy na vlastní žádost přerušilo činnost 10 126 podnikatelů. Přestože počet aktivních oprávnění roste, nově vzniklá živnostenská oprávnění vykazují klesající trend. Mezi lety 2013 a 2022 počet nově udělených oprávnění klesl o 542. V roce 2013 vzniklo 2 857, zatímco v roce 2022 to bylo 2 315 nových živnostenských oprávnění.

V ohledu kriminality je v Hradci Králové klesající trend. Zatímco v roce 2013 se počet trestných činů pohyboval okolo 2,5 tisíce, v roce 2022 bylo evidováno na území statutárního města zhruba 1300 trestných činů. V tabulce jde pozorovat téměř neustálý pokles počtu registrovaných trestních činů. Rozdíl mezi lety 2013 a 2022 je jednoznačný, bylo evidováno o více než tisíc trestných činů méně. Výjimkou jsou však roky 2017, 2019 a 2022. V těchto letech se kriminalita ve městě zvýšila oproti předchozímu roku.

V roce 2022 bylo v Královehradeckém kraji evidováno 6 659 trestných činů, což činí zhruba 12 na jeden tisíc obyvatel. Okres Hradec Králové je v tomto ohledu v podstatě stejné situaci, zde se také jedná o 12 trestných činů na tisíc obyvatel.

Dalším ukazatelem, který se týká bezpečnosti obce jsou zásahy HZS. Ty jsou však sledované zejména v okresech, proto nejsou plně vypovídající s ohledem na samotné město. Konkrétně bylo v okrese Hradec Králové řešeno 247 požárů, pro srovnání například v okrese Pardubice jich bylo evidováno 285. Podle počtu obyvatel srovnatelná města jako České Budějovice, nebo Ústí nad Labem zaznamenala více než 330 hlášených požárů, tedy okresy těchto měst. Tato srovnání, přestože se jedná o podobně velká města, jsou však pouze orientační, protože každé město má jiné předpoklady a jsou v něm jiné faktory ovlivňující bezpečnost. Například některá města mohou být více průmyslová, nebo orientovaná na dopravu (Český statistický úřad, 2023e).

V Královehradeckém kraji bylo za rok 2022 nahlášeno celkem 943 požárů. To znamená, že po přepočtu na jeden tisíc obyvatel vychází 1,7 požáru. V kraji je tedy mírně vyšší počet potřebných zásahů hasičského sboru než pouze v okrese krajského města. V celorepublikovém srovnání se nachází Králohradeckým kraj na třetím místě v nejnižším počtu hlášených požárů. Méně jich bylo v roce 2022 hlášeno pouze v Karlovarském a Pardubickém kraji.

3.2 Příjmy a výdaje Hradce Králové

V této podkapitole již dojde na zkoumání samotné finanční situaci v obci. Analýza se zaměří na posledních 10 let. Podrobné příjmy, výdaje a následný rozdíl lze vidět v tabulce č. 8.

Tabulka 8 Příjmy a výdaje Hradce Králové k 31. 12. v mil. Kč

Rok	Příjmy	Výdaje	Z toho:		Rozdíl
			běžné	kapitálové	
2013	1 887	2 106	1 525	581	-219
2014	2 010	2 022	1 476	546	-12
2015	1 981	1 845	1 549	296	136
2016	1 964	1 781	1 525	256	182
2017	2 080	1 743	1 594	149	337
2018	2 264	2 203	1 888	315	61
2019	2 499	2 114	1 875	239	385
2020	2 317	2 146	1 889	257	171
2021	2 446	2 446	1 956	490	0
2022	3 027	3 094	2 168	926	-67

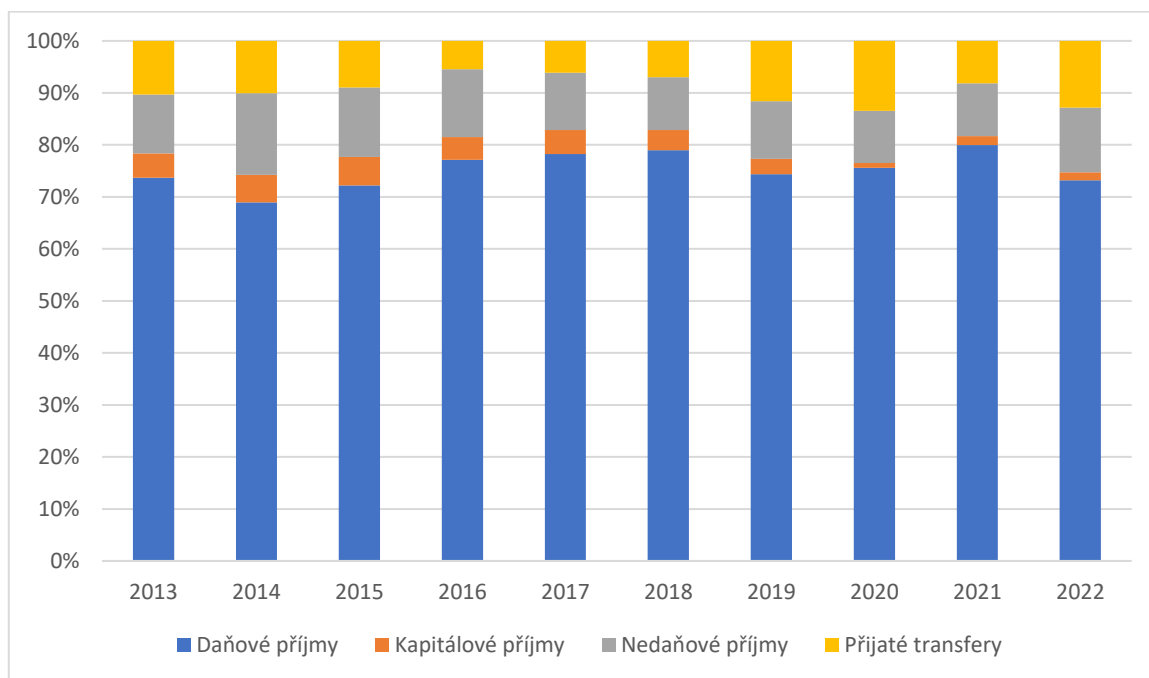
Zdroj: vlastní zpracování dle (Monitor – státní pokladna, 2023b)

Z tabulky je zřejmé, že statutární město Hradec Králové v 6 z posledních 10 let hospodařilo s přebytkovým rozpočtem. Zajímavé jsou zejména roky 2017 a 2019, kdy obec hospodařila s více než třístamilionovým přebytkem. Naopak v roce 2013 chybělo v městské pokladně 219 milionů, jednou z příčin mohla být finanční krize, která v České republice touto dobou doznívala.

3.2.1 Příjmy

Z tabulky č. 8 je patrný vývoj celkových příjmů Hradce Králové ve zkoumaných letech. Lze pozorovat rostoucí trend, ovšem ve 3 z posledních 10 let došlo k poklesu. První tímto rokem byl rok 2015, kdy příjmy města klesly o zhruba 29 milionů korun. Zároveň

v tomto roce poklesly také výdaje, a tak město hospodařilo s přebytkovým rozpočtem. Následující rok znovu poklesly jak příjmy, tak výdaje a přebytek v rozpočtu města se zvýšil. Třetím rokem, ve kterém klesly příjmy města, byl rok 2020. V tomto roce se příjmy snížily o zhruba 180 milionů korun, i proto město vykázalo vyrovnaný rozpočet. V následujícím grafu bude zobrazena podrobnější struktura příjmů.

Obrázek 4 Struktura příjmů Hradce Králové v letech 2013-2022

Zdroj: vlastní zpracování (dle Monitor – státní pokladna, 2023b)

Jak lze pozorovat v obrázku č. 4, jednoznačně největší část příjmů tvoří příjmy daňové. Pouze v jednom z posledních 10 let v Hradci Králové nečinily alespoň 70 % celkových příjmů. Nominálně nejvyšší daňové příjmy zaregistrovalo město v roce 2022, kdy tato položka činila zhruba 2,2 miliardy korun. Ovšem největší podíl tvořily tyto příjmy v roce 2018, zhruba 79 %. Naopak nejnižší příjmy z daní patří do roku 2014. Jednalo se o zhruba 1,4 miliardy korun, oproti předchozímu roku však došlo k poklesu o 6 milionů. Největší část daňových příjmů jsou dlouhodobě daně z příjmů, zisku a kapitálových výnosů. Výjimkou jsou však roky 2021 a 2022, kdy se zvýšily příjmy z daní ze zboží a služeb v tuzemsku.

Druhou nejobsáhlejší kategorií příjmů jsou příjmy nedaňové. Ty byly nejnižší v roce 2013, v tomto roce se jednalo o necelých 213 milionů korun. Z celkových příjmů tvořily zhruba 11 %. Nominálně nejvyšší byly opět příjmy v roce 2022, kdy překonaly hranici 375 milionů korun. Oproti roku 2013 došlo v podílu k mírnému nárůstu, v posledním

zkoumaném roce šlo o 12 %. Procentuálně nejvyšší byly nedaňové příjmy v roce 2014, kdy tvořily téměř 16 % příjmů celkových. To bylo zhruba 315 milionů korun.

Další kategorií příjmů jsou transfery, ty se dělí na investiční a neinvestiční. Investiční převažovaly je dvou krajních letech, tedy 2013 a 2022. V ostatních letech byly vyšší transfery neinvestiční. Stejně jako předchozí kategorie, tak i transfery byly nejvyšší v roce 2022. Činily 389 milionů korun, z toho zhruba 219 byly právě transfery investiční. Naopak celkově nejnižší transfery město zaznamenalo v roce 2016, kdy tvořily necelých 107 milionů korun do příjmů obce. V tomto roce se také jednalo o nejnižší podíl, zhruba 5,4 %. Nejvyšší podíl z celkových příjmů tvořily transfery v roce 2020, kdy činily 13,5 %.

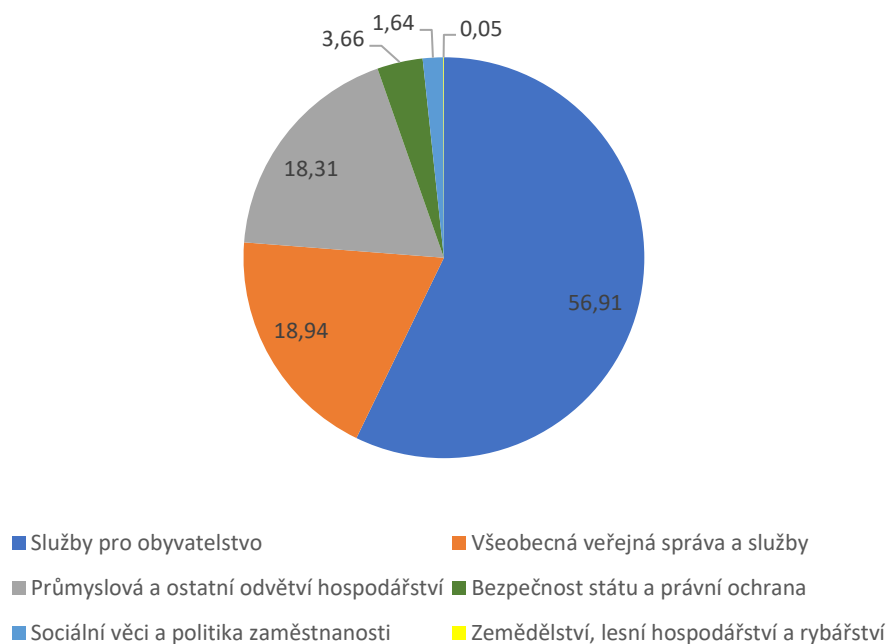
Poslední kategorií jsou příjmy kapitálové, tedy zejména příjmy z prodeje dlouhodobého majetku. Podílově i nominálně byly nejvyšší v roce 2015. Překonaly 108 milionů korun, to tvořilo zhruba 5,5 % celkových příjmů.

3.2.2 Výdaje

Na straně výdajů pak převyšovaly výdaje běžné, tedy ty opakující se. Zde největší složku tvořily neinvestiční transfery příspěvkovým organizacím. Těch konkrétně statutární město Hradec Králové zřizuje 35. Další významný díl tvořily neinvestiční transfery soukromoprávním osobám, ty tvořily přes 700 milionů, podobně jako transfery příspěvkovým organizacím.

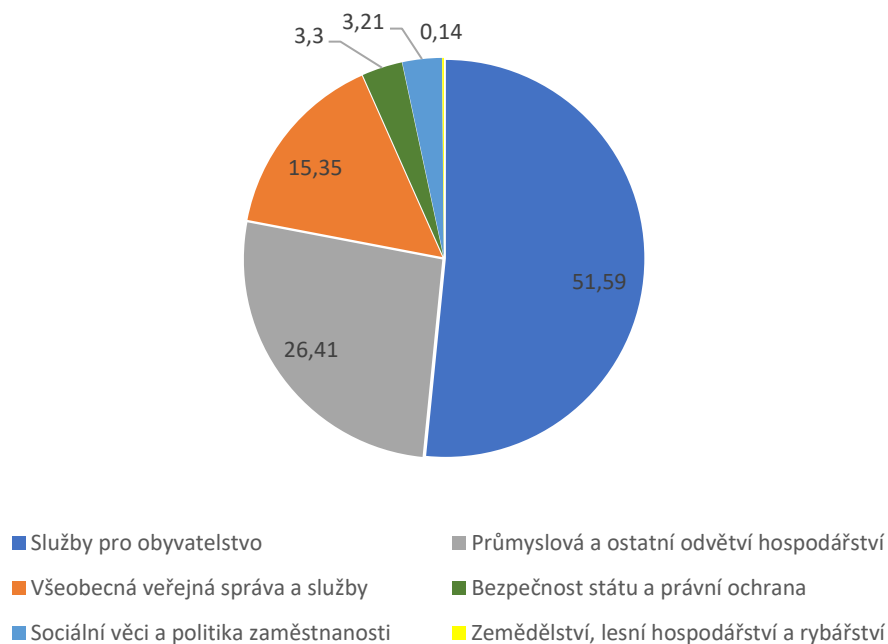
V tabulce č. 8 lze vidět, že právě běžné výdaje udržují rostoucí tendenci, naopak kapitálové od roku 2013 do roku 2017 postupně klesaly. Navazující rok se investice více než zdvojnásobily, aby v dalších letech znovu klesly. Nárůst znovu přišel v roce 2021, kdy opět došlo k téměř zdvojnásobení. Stejně tak tomu bylo v roce 2022, kdy kapitálové výdaje dosáhly svého maxima.

Výdaje městského rozpočtu se dají rozdělit do 6 odvětví. Těmi jsou služby pro obyvatelstvo, průmyslová a ostatní hospodářství, všeobecná veřejná správa, bezpečnost, sociální věci a zemědělství. Rozdělení výdajů ve vybraných letech v těchto odvětví lze pozorovat na navazujících grafech.

Obrázek 5 Procentuální podíl výdajů Hradce Králové v roce 2013

Zdroj: vlastní zpracování dle (Monitor – státní pokladna, 2023b)

Obrázek 6 Procentuální podíl výdajů Hradce Králové v roce 2022

Zdroj: vlastní zpracování dle (Monitor – státní pokladna, 2023b)

Obrázky č. 5 a 6 prezentují rozdělení výdajů právě podle odvětví v letech, které ohraničují analyzovanou část. Jedná se o roky 2013 a 2022, přičemž v obou letech statutární město Hradec Králové hospodařilo se schodkovým rozpočtem. Jak lze vidět v roce 2013 největší část výdajů mířila na služby pro obyvatelstvo, zhruba 1,2 miliardy korun, které

tvořily téměř 57 %. Jednalo se zejména o výdaje na vzdělávání a školské služby, jejichž částka činila zhruba 280 milionů, dále pak tělovýchova a zájmová činnost, tu tvořilo zhruba 270 milionů. Dalšími složkami byly bydlení, komunální služby a územní rozvoj, něco málo přes 213 milionů, ochrana životního prostředí, přibližně 211 milionů, kultura, církve a sdělovací prostředky, 203 milionů, a poslední složku tvořilo zdravotnictví, na které mířilo v roce 2013 21 milionů korun.

Další značnou část výdajů tvořily finanční prostředky na všeobecnou veřejnou správu a služby. Ty činily zhruba 399 milionů korun a necelých 19 % z celkových výdajů. Zde tvořily nejvýznamnější podíl prostředky na státní moc, státní správu, územní samosprávu a politické strany, které byly necelých 240 milionů. Druhou složkou jsou finanční operace, jejichž částka tvořila zhruba 157 milionů a ostatní činnosti, které byly 2,5 milionů korun.

Třetí největší část výdajů, konkrétně 385 milionů korun a zhruba 18 % celkových výdajů města, tvořily finanční prostředky mířící na průmyslová a ostatní odvětví hospodářství. Z 385 milionů pak necelých 373 směřovalo k dopravě. Průmysl, stavebnictví, obchod a služby získaly 6,4 milionů a vodní hospodářství 6,3 milionů korun.

Zbylé 3 složky výdajů tvořily něco málo přes 5 %, z toho nejvíce byly výdaje na bezpečnost. Ty tvořilo zhruba 77 milionů korun, necelé 4 % výdajů. Dále pak sociální věci a politika zaměstnanosti, 34,5 milionu a 1,6 % rozpočtu. Na zemědělství, lesní hospodářství a rybářství šlo nejméně prostředků z rozpočtu města, 11,5 milionů korun, které tvořily pouhých 0,05 %.

Obrázek č. 6 tedy představuje výdaje statutární města Hradec Králové podle odvětví v roce 2022. Oproti roku 2013 došlo ke snížení podílu u poloviny z vybraných úseků. Největší část rozpočtu stále patří výdajům na služby pro obyvatelstvo, ovšem z 56,91 % klesly v roce 2022 na 51,59 %. V nominální hodnotě finanční prostředky však došlo k nárůstu z 1,2 miliardy korun na 1,6 miliardy. Největším pododdílem již není vzdělávání a školské služby, ale sport a zájmová činnost. Na tuto položku mířilo v roce 2022 550 milionů korun, což je nárůst o 280 milionů oproti roku 2013, jedná se tedy o více než zdvojnásobení. Vzdělávání a školské služby již sice nejsou největší složkou služeb pro obyvatelstvo, ale i přesto došlo k nárůstu financování. Zatímco v roce 2013 byly výdaje 280 milionů, o 10 let později jsou již 330 milionů korun. Výdaje se zvedly také u bydlení, komunálních služeb a územního rozvoje, ty v roce 2022 činily 253 milionů korun. Tedy zhruba o 40 milionů více. Kultura, církve a sdělovací prostředky získaly 227 milionů, ochrana životního prostředí

215 milionů. Jediný pokles výdajů evidovala část zdravotnictví, na ní mířilo v roce 2022 19 milionů korun.

Velký nárůst zaznamenaly výdaje na průmyslová a ostatní odvětví hospodářství. V roce 2013 tato složka tvořila 18,3 % celkových výdajů, v roce 2022 však 26,4 %. Z 385 milionů vzrostly finanční prostředky na 817 milionů korun, tedy více než dvojnásobek. Největší částí zůstala doprava, kterou tvořilo 785 milionů korun. Ovšem v kontextu průmyslového odvětví došlo k poklesu podílu směřujícího na dopravu. V roce 2013 tvořila tato položka 96,8 % výdajů na průmysl, v roce 2022 však podíl klesl na 96,1 %. Došlo tedy k jinému rozdělení zbylých dvou položek. V roce 2013 byly výdaje na průmysl, stavebnictví, obchod, služby a vodní hospodářství velmi podobné, konkrétně 6,4 a 6,3 milionu korun. V roce 2022 ale výdaje na vodní hospodářství vzrostly na 26,8 milionů korun, tedy čtyřnásobně. Naopak prostředky na průmysl, stavebnictví, obchod a služby klesly na 4,8 milionu.

Pokles zaznamenaly také výdaje na všeobecnou veřejnou správu a služby. Zatímco v roce 2013 tvořily 18,9 % rozpočtu, o dekádu později to je 15,3 %. Z hlediska samotných financí se však jedná o nárůst ze 399 milionů na 474. Největší zásluhu na tom mají výdaje na výkon státní moci, státní správy, územní samosprávy a politické strany. Jejich výdaje se zvýšily na 390 milionů korun. Naopak poklesly finanční operace, jedná se zhruba o 80 milionů. Ostatní činnosti města zůstaly v podstatě stejné, místo 2,5 milionu jsou na hranici 2,8 milionu. Přibyla však složka jiné veřejné služby a činnosti, která zahrnuje jinde nezahrnutou zahraniční pomoc, ve výši 1,5 milionu korun.

Zbylé tři kategorie sice narostly v poměru výdajů, ale celkově tvořily pouze necelých 7 %. Nejvíce výdajů šlo stejně jako v roce 2013 na bezpečnost, jejichž výdaje převýšily hranici 100 milionů korun, 99 milionů mířilo na sociální věci a politiku zaměstnanosti a opět nejméně financí tvořila složka zemědělství, lesního hospodářství a rybářství. Tato kategorie si pohoršila oproti roku 2013, když z 11,5 milionů klesla na 4,4 milionu korun.

3.3 Výdaje na bezpečnost

Bezpečnost, veřejný pořádek, požární ochrana, integrovaný záchranný systém a civilní připravenost na krizové stavy jsou složky, které tvoří výdaje na bezpečnost a právní ochranu z pohledu obce. V tabulce č. 9 lze vidět vývoj těchto výdajů v posledních 10 letech.

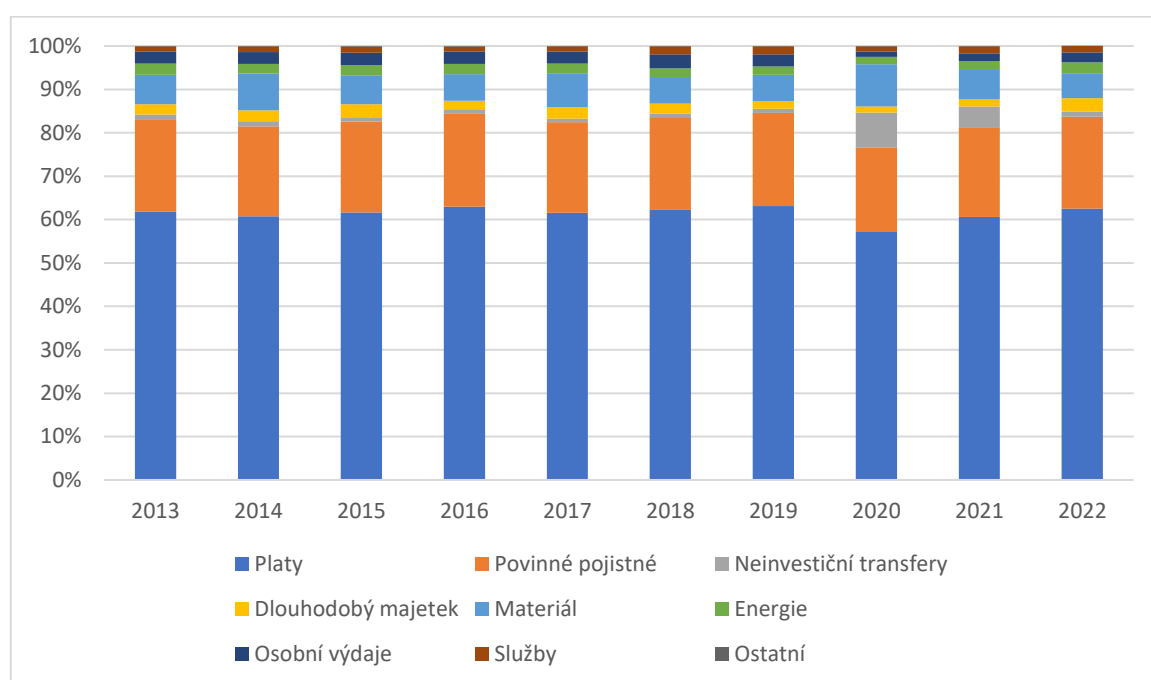
Tabulka 9 Výdaje na bezpečnost Hradce Králové

Rok	Výdaje (v mil. Kč)	Z toho:		% z celkových výdajů
		běžné	kapitálové	
2013	77,04	63,10	13,93	3,66
2014	68,49	65,03	3,46	3,39
2015	73,82	65,13	8,69	4,00
2016	78,30	67,09	11,21	4,40
2017	81,33	73,04	8,29	4,67
2018	94,55	76,20	18,35	4,29
2019	100,73	82,94	17,79	4,76
2020	117,73	103,13	14,60	5,49
2021	105,35	100,16	5,20	4,31
2022	102,06	97,38	4,68	3,30

Zdroj: vlastní zpracování dle (Monitor – státní pokladna, 2023b)

Jak lze vidět v tabulce, nominální výše výdajů na bezpečnost se zvyšuje. V pohledu na procentuální podíl z celkových výdajů na chod města dochází po většinu let k pomalému nárůstu. Výjimkou jsou však roky 2014, 2018, 2021 a 2022, kdy procentuální podíl oproti přechozímu roku klesl. Zatímco v roce 2013 činily výdaje na bezpečnost 77 milionů, které tvořily zhruba 3,7 % rozpočtu, v roce 2022 výdaje vyrostly na 102 milionů korun. I přesto, že výdaje na bezpečnost překonaly hranici 100 milionů korun, tak tvořily pouze 3,3 % celkových výdajů města. V tomto roce byl tedy procentuální podíl z rozpočtu vůbec nejnižší ze zkoumaných let. Výdaje na bezpečnost mají však rostoucí trend. Výjimkami však jsou roky 2014, 2021 a 2022, ve kterých se výdaje snížily oproti předchozímu roku. Nejnižší částka, jež mířila na bezpečnost nastala v roce 2014, kdy výdaje činily zhruba 68,5 milionu korun. Naopak nejvyšší byly v roce 2020, kdy výdaje vyšplhaly na 117,7 milionu.

Tabulka č. 9 také ukazuje rozdělení výdajů na bezpečnost na běžné a kapitálové. Běžné jsou tedy pravidelné a opakující se, jedná se například o platy nebo náklady na energie, tyto výdaje jsou spotřebovávány. Druhou kategorií jsou výdaje kapitálové, které se mohou výrazně měnit, jsou nepravidelné a jsou investovány. Jedná se o investice zejména do nového vybavení nebo budov. Jak lze pozorovat v tabulce, běžné výdaje mají neustále rostoucí tendenci. Největší část tvoří právě výdaje na platy zaměstnanců, v roce 2013 tvořily zhruba 39 milionů korun. V roce 2022 však výdaje na platy vyrostly už na 60,9 milionu. Další významnou část tvoří také povinné pojistné na sociální zabezpečení a veřejné zdravotní pojištění. V roce 2013 tyto dvě položky činily zhruba 13,3 milionu, o 10 let později již 20,5 milionu korun.

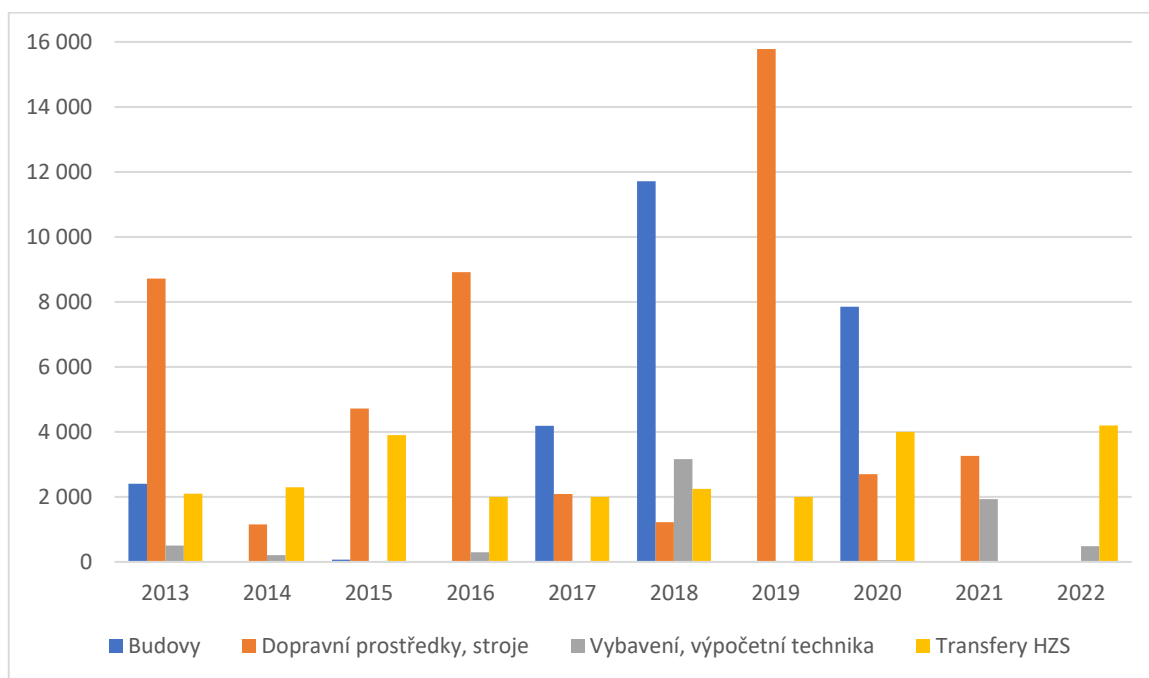
Obrázek 7 Běžné výdaje podle druhů v Hradci Králové v letech 2013-2022

Zdroj: vlastní zpracování (dle Monitor – státní pokladna, 2023b)

Obrázek č. 7 ukazuje běžné výdaje na bezpečnost ve zkoumaných letech. Položky jsou agregovány do jednotlivých kategorií. Největší část zahrnuje platy zaměstnanců, které ve všech 10 letech překonaly hranici 50 %. Nejvyšší výdaje na platy zaznamenalo město v roce 2022. Jak již bylo zmíněno další významnou složkou jsou výdaje na povinné pojištění, které stejně jako platy bylo nejvyšší v posledním zkoumaném roce. Ostatní kategorie již nevykazují tak vysoké výdaje. Nákupy materiálu jsou třetím největší skupinou běžných výdajů. Tam spadají výdaje na pohonné hmoty, opravy a udržování budov, nebo nákup oblečení. V roce 2013 tyto výdaje činily 4,2 milionu korun, z toho nejvíce byly výdaje na opravy budov

a pohonné hmoty. V roce 2022 tyto výdaje vzrostly na 5,6 milionu korun. Kromě výdajů na opravy a pohonné hmoty také narostly výdaje na nákup oděvů. Nejvyšší výdaje na nákup materiálu město evidovalo v roce 2020, kdy tyto výdaje činily zhruba 10 milionů korun. Z toho více než 50 % tvořily výdaje na ochranné pomůcky, které se zvedly více než osmkrát, činily zhruba 5,1 milionu korun. O téměř milion vzrostl také nákup oblečení.

Osobní výdaje, výdaje na energie a nákup dlouhodobého majetku byly v roce 2013 v podobné výši. Činily 1,7 milionu na výdaje osobní a energetické, respektive 1,4 milionu na nákup dlouhodobého majetku.

Obrázek 8 Kapitálové výdaje na bezpečnost v Hradci Králové v letech 2013-2022

Zdroj: vlastní zpracování (dle Monitor – státní pokladna, 2023b)

Kapitálové výdaje jsou naopak kolísavé. V obrázku č. 8 lze pozorovat, do jakých kategorií se v jednotlivých letech investovalo.

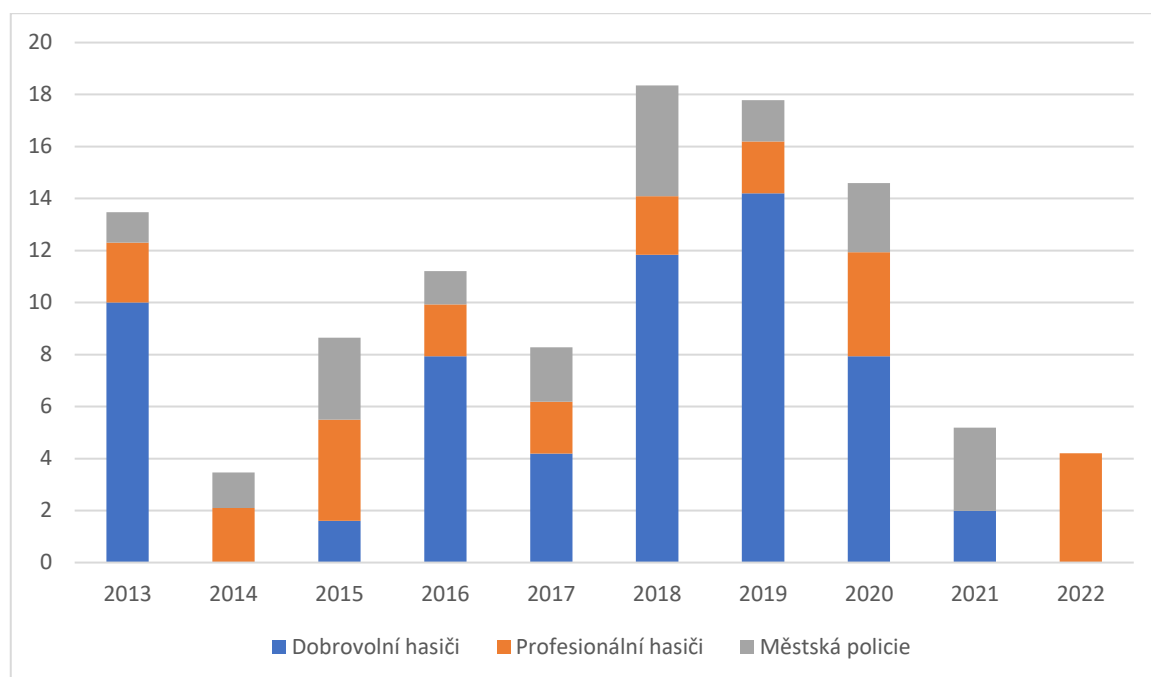
Jak lze vidět v tabulce č. 9, v roce 2013 byly kapitálové výdaje města 13,93 milionu korun. Z toho zhruba 7,6 milionu korun mířilo na nové vozy pro dobrovolné hasiče. Další 2,4 milionu získala dobrovolná část hasičů na opravy, údržby nebo stavby nových budov. Profesionální hasiči dostali od města v roce 2013 2,3 milionu ze státního rozpočtu. Městská policie dostala 2 nové vozy, jeden osobní a jeden pro psůvody. Dohromady ve výši zhruba 990 tisíc korun. V následujícím roce se kapitálové výdaje snížily, protože jediným značným výdajem byl transfer ze státního rozpočtu profesionálním hasičům. Ten činil 2,1 milionu korun. V roce 2015 opět významně vzrostly kapitálové výdaje na bezpečnost 8,7 milionu.

Největší část opět získali profesionální hasiči, pro které bylo vyhrazeno 3,9 milionu. V tomto roce se také aktualizoval vozový park, dobrovolní hasiči inkasovali na dopravní prostředky 1,6 milionu. Nová vozidla dostala také městská policie, ta stála zhruba 2,7 milionu korun. Výdajem městské policie bylo také 450 tisíc korun na výstavbu dopravního hřiště Třebeš. V tomto roce také došlo k rekonstrukci stadionu pro výcvik a požární sport.

V roce 2016 znovu vzrostly kapitálové výdaje, tentokrát na 11,2 milionu korun. Došlo totiž k dalšímu pořízení vozů pro dobrovolné hasiče, to vyšlo na 7,6 milionu korun. Novou cisternu dostala JSDH Malšova Lhota. Profesionální hasiči opět inkasovali transfer ze státního rozpočtu ve výši 2 milionů. Složky zajišťující bezpečnost a veřejný pořádek dostali od města 1,28 milionu na nové zařízení, konkrétně nové kamerové body. Rok 2017 znamenal pokles kapitálových výdajů na 8,3 milionu korun. Nejvyšší výdaje tvořily finance směřující na výstavbu nové zbrojnice pro JSDH Březhrad, ta činila 3,6 milionu. Další výdaje ve výši 1,5 milionu směřovaly na rekonstrukci stadionu pro výcvik a požární sport. Stejně jako v předchozím roce, i tentokrát profesionální hasiči přijali transfer ze státního rozpočtu ve výši 2 milionů korun. Další významné výdaje směřovaly na obnovu vozového parku městské policie, zhruba 1,06 milionu, a nová zařízení pro složky zajišťující veřejný pořádek. Tento výdaj činil 1,04 milionu korun, znovu se jednalo o zřízení nových kamerových bodů. V roce 2018 se kapitálové výdaje na bezpečnost vyšplhaly na maximum v posledních 10 letech, konkrétně tedy 18,35 milionu korun. Velkou část tvořily výdaje na dokončení již zahájené stavby zbrojnice JSDH Březhrad. Výdaje na budovy pro dobrovolné hasiče činily 11,7 milionu. Dobrovolní hasiči dostali finance také na nové vybavení v hodnotě 124 tisíc korun. Profesionální hasiči obdrželi ze státního rozpočtu 2,25 milionu korun. Městská policie získala novou výpočetní techniku a k tomu programové vybavení. Tyto výdaje byly 3,16 milionu korun. Následující rok sice kapitálové výdaje klesly, stále však byly velmi vysoké. V roce 2019 činily 17,79 milionu korun. Velkou část tvořily výdaje na nové vozy a cisterny pro dobrovolnou část hasičů, zhruba 14 milionů. Jednalo se o cisterny pro JSDH Třebeš a JSDH Plácky. Nová vozidla dostala také městská policie v hodnotě 1,2 milionu korun. Další 2 miliony mířily ze státního rozpočtu profesionální hasičům.

V letech 2020-2022 už kapitálové výdaje pouze klesaly. V roce 2020 byly stále značné ve výši 14,6 milionu. Z toho 7,9 milionu tvořily výdaje rekonstrukci hasičské zbrojnice Plotiště. Profesionální hasiči dostali transfer ve výši 4 milionů, městská policie obdržela nové vozy za zhruba 1,25 milionu a také 1,36 milionu na nové zařízení. Tím byla zejména rekonstrukce městského kamerového systému, menší částka poté mířila na nákup

defibrilátorů. Rok 2021 znamenal výrazný pokles kapitálových výdajů na bezpečnost, které ze 14,6 milionu klesly na 5,2 milionu korun. Jedině v tomto roce, z 10 zkoumaných let, nedostali profesionální hasiči příspěvek v podobě transferu od města. Necelé 2 miliony korun byly vyhrazeny na nákup nové techniky pro JSDH. Další 1,9 milionu dostala městská policie na kamerový systém a zhruba 1,3 milionu na nové dopravní prostředky. V roce 2022 byly kapitálové výdaje druhé nejnižší za posledních 10 let. Z 4,68 milionu korun směřovalo 4,2 milionu profesionálním hasičům. Zbylých 480 tisíc korun stál kamerový bod v Sukových sadech, který byl jediným dalším příspěvkem na bezpečnost v tomto roce.

Obrázek 9 Struktura kapitálových výdajů na bezpečnost v Hradci Králové mezi lety 2013-2022

Zdroj: vlastní zpracování (dle Monitor – státní pokladna, 2023b)

Obrázek č. 9 ukazuje strukturu kapitálových výdajů na bezpečnost, konkrétně která bezpečnostní složka inkasovala investiční výdaje. Dostupná data rozdělují bezpečnostní výdaje do 3 kategorií. Těmi jsou dobrovolná část hasičů, profesionální část hasičů a bezpečnost a veřejný pořádek, o který se stará zejména městská policie. Takto jsou kategorie rozděleny v grafu. Dobrovolná část hasičů nevykazovala žádné kapitálové výdaje pouze ve dvou letech, a to 2014 a 2022. V ostatních letech byly prostředky investovány zejména do nových vozidel, nebo rekonstrukci budov. Profesionální část obdržela od města transfer ze státního rozpočtu v devíti z posledních deseti let. Výjimkou je rok 2021. Stejně tak investice městské policie lze pozorovat v devíti letech zkoumaného období. Jediným rokem

bez kapitálových výdajů je poslední zkoumaný rok, tedy 2022. V předchozích letech došlo k již zmiňovanému nákupu nových dopravních prostředků, kamer či jiného vybavení.

3.4 Struktura výdajů na bezpečnost podle bezpečnostních složek

Celkové výdaje na bezpečnost lze dělit na tři podkategorie. Těmi jsou bezpečnost a veřejný pořádek, tu zajišťují zejména strážníci městské policie. Poté požární ochrana a IZS, kam podle názvu patří zejména hasiči. Třetí podkategorií je civilní připravenost na krizové stavy, které znovu podle názvu řeší zejména mimořádné události, hospodářská opatření při krizových stavech a ostatní záležitosti civilní ochrany. Podrobné rozdělení těchto výdajů je vidět v tabulce č. 10.

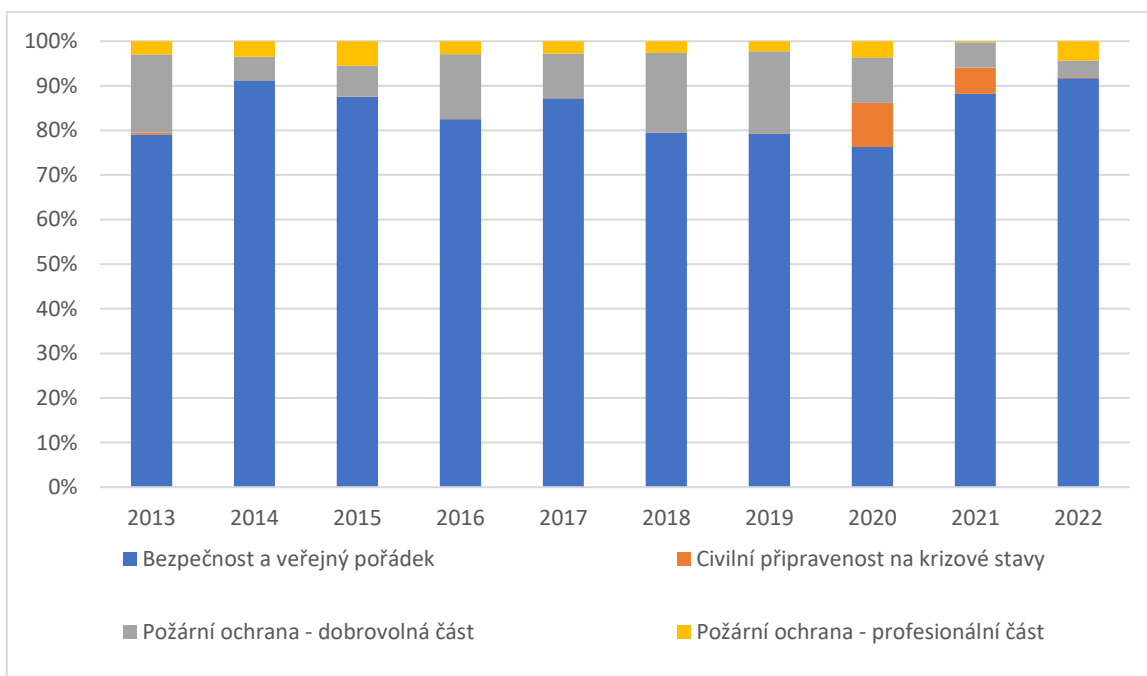
Tabulka 10 Rozdělení výdajů na bezpečnost v Hradci Králové (v tis. Kč)

Rok	Bezpečnost a veřejný pořádek	Požární ochrana a IZS	Civilní připravenost na krizové stavy
2013	60 926,08	15 760,07	349,76
2014	62 495,74	5 988,46	9,98
2015	64 623,50	9 143,46	53,80
2016	64 609,32	13 674,42	16,72
2017	70 882,82	10 358,67	86,95
2018	75 181,00	19 331,51	37,03
2019	79 867,34	20 832,06	30,25
2020	89 763,40	16 229,69	11 737,71
2021	92 901,47	6 263,79	6 187,63
2022	93 565,01	8 206,63	285,57

Zdroj: vlastní zpracování dle (Monitor – státní pokladna, 2023b)

V této tabulce lze pozorovat vývoj jednotlivých druhů výdajů. Většina výdajů míří na bezpečnost a veřejný pořádek, o které se starají zejména strážníci. Zde je vidět jednoznačně rostoucí trend, kdy se během posledních 10 let zvedly výdaje o více než 30 milionů korun.

Výdaje na požární ochranu jsou poměrně kolísavé. Zatímco v roce 2013 byly přes 15 milionů korun, v roce 2022 klesly výdaje na požární ochranu a IZS zhruba na 8 milionů. Lze vidět, že po několika letech, kdy se částky zvyšují, přijde rok, kdy výdaje výrazně klesnou a postupně se opět zvedají. Jednou z příčin může být například obnova vybavení. V současné době je ve městě šest složek JPO III, tedy jednotek dobrovolných hasičů, a jedna JPO V, která zasahuje na území jedné městské části. Zároveň zde působí dvě JPO I, tedy profesionální hasiči, kteří však nespádají pod správu města a jedna JPO VI, která působí pouze na letišti a zřizují ji letecké služby města. Posledním druhem výdajů je civilní připravenost na krizové stavy, kde je jasně zřetelný nárůst v době pandemie covid-19. Výdaje, které pouze jednou za posledních 10 let překročily stotisícovou hranici, v roce 2020 vyšplhaly na téměř 12 milionů korun. Od té doby znovu klesaly, až v roce 2022 spadly opět pod hranici 300 tisíc Kč.

Obrázek 10 Struktura na bezpečnost podle bezpečnostních složek v Hradci Králové v letech 2013-2022

Zdroj: vlastní zpracování (dle Monitor – státní pokladna, 2023b)

Na obrázku č. 10 lze pozorovat strukturu výdajů na bezpečnost podle druhu, která je rozdělena do 7 kategorií. Jednoznačně největší část tvoří výdaje na bezpečnost a veřejný pořádek. Největší podíl na výdajích na bezpečnost a pořádek tvoří platy a povinné pojistné sociální zabezpečení, respektive zdravotní pojištění. Například v roce 2013 tvořily platy zaměstnanců téměř 40 z 61 milionů korun, společně s povinným pojistným to bylo zhruba 52 milionů. Nejnižší podíl z celkových výdajů na bezpečnost tvořila tato kategorie v roce 2020. V tomto roce vzrostly celkové výdaje na bezpečnost na téměř 118 milionů korun,

z toho výdaje na bezpečnost a veřejný pořádek činily zhruba 90 milionů. Jednalo se tedy o 79 % výdajů na bezpečnost města. Důvodem byla zejména pandemie covid-19, jejíž řešení si vyžádalo různá krizová opatření. Došlo také ke zvýšení výdajů na ochranné prostředky, pohonných hmot, nebo na neinvestiční transfery obyvatelstvu. Naopak nejvyšší podíl z výdajů na bezpečnost evidovalo město v roce 2022, kdy výdaje na bezpečnost a pořádek tvořily téměř 94 milionů z celkových 102 milionů korun. Z toho největší část opět tvořily platy a povinné pojistné. Výrazně však vrostly výdaje na cestovné, na zhruba 2,7 milionu, nebo výdaje na elektrickou energii, necelý milion korun.

Další významnou složkou výdajů na bezpečnost jsou výdaje na dobrovolnou část hasičů. V roce 2013 činily zhruba 13,5 milionu korun. Zhruba 7,6 milionu korun mířily na nákup cisterny pro JSDH Plácky, došlo také k rekonstrukci hasičské zbrojnice Plačice. Dalších 700 tisíc byly výdaje na drobný hmotný dlouhodobý majetek, výdaje na oblečení činily zhruba 420 tisíc. Dále pak následovaly ostatní osobní výdaje, výdaje na opravy a udržování nebo pohonné hmoty. Nejvyšší výdaje na dobrovolné hasiči evidovalo město v roce 2019, kdy vzrostly na 18,6 milionu korun. Důvodem byl zejména nákup cisteren pro JSDH Třebeš a JSDH Plácky. V tomto roce výrazně narostly ostatní osobní výdaje, které činily 1,6 milionu. Oproti předchozímu roku také vzrostly výdaje na drobný hmotný majetek, ochranné pomůcky nebo opravy a udržování. Naopak klesly výdaje na oděvy, elektrickou energii či nájemné. Právě v tomto roce byly výdaje na dobrovolné hasiče v nejvyšším poměru vůči celkovým výdajům na bezpečnost, jednalo se o 18,5 %. Naopak nejnižší podíl lze pozorovat v roce 2022, kdy výdaje na dobrovolné hasiče klesly na zhruba 3,8 milionu korun. V roce 2022 byly nejvyšší částí ostatní osobní výdaje, výdaje na opravy a udržování a výdaje na energie.

Profesionální část hasičů nevykazuje oproti jiným skupinám tak vysoké výdaje. Jedná se zejména o investiční a neinvestiční transfery státnímu rozpočtu. Neinvestiční část transferů se pohybuje v rámci statisíců. Nejvyšší byly v roce 2014, 300 tisíc korun, nejnižší rok předtím, kdy byly nulové. Investiční transfery jsou již v řádu milionů. V roce 2013 činily 2,3 milionu a od 10 let později již 4,2 milionu korun, kdy byly ve zkoumaném období nejvyšší.

Třetí kategorií výdajů na bezpečnost je civilní připravenost na krizové stavy. Tato kategorie je rámci výdajů rozdělená na více podkategorií. Ty však nevykazují zvláště velké výdaje, proto jsou sloučeny do jedné. Těmito podkategoriemi jsou krizová opatření, ochrana

obyvatelstva, činnost orgánů krizového řízení a ostatní správa v oblasti hospodářských opatření pro krizové stavy. Jedinou položkou, jejíž výdaje jsou zaznamenány ve všech 10 letech je činnost orgánů krizového řízení. Ale pouze ve 4 letech překonaly hranici 10 tisíc korun. V roce 2013 byly nejvyšší, když činily 310 tisíc. Z toho přesně 300 tisíc je označeno jako nezařazené investiční výdaje. Následující 4 roky byly výdaje na činnost orgánů těsně pod 10 tisíc. Znovu vzrostly v roce 2018, kdy došlo na nákup oblečení a nezařazeného materiálu. V roce 2020 došlo k dalšímu nákupu oděvů v hodnotě zhruba 17 tisíc korun, následující rok nejvyšší výdaje mířily na nákup drobného majetku, zhruba 10 tisíc korun. Běžné výdaje ochrany obyvatelstva se pohybují v rámci desetitisíců. Nejvyšší, zhruba 77 tisíc korun, byly v roce 2017, kdy došlo k nákupu drobného majetku.

Vyšší výdaje byly v rámci krizových opatření. Mezi lety 2013-2019 byly tyto výdaje absolutně nulové, ovšem v roce 2020 v rámci pandemie covid-19 došlo k jejich výraznému navýšení. Právě v tomto roce činily běžné výdaje téměř 4,4 milionu korun, z toho 4,1 milionu mířilo pouze na ochranné pomůcky. Poprvé je také ve výdajích zaznamenáno nájemné, nebo také pohoštění. Rok 2021 přinesl snížení těchto výdajů, konkrétně na 2,3 milionu korun. Z této částky tvořilo 2,1 milionu výdaje pouze na nákup ochranných prostředků. Dále vzrostly výdaje na pohoštění a nákup ostatních služeb. Rok 2022 byl už výrazně nižší v rámci běžných výdajů na krizová opatření. Z celkových 280 tisíc mířilo 260 tisíc na nákup léků.

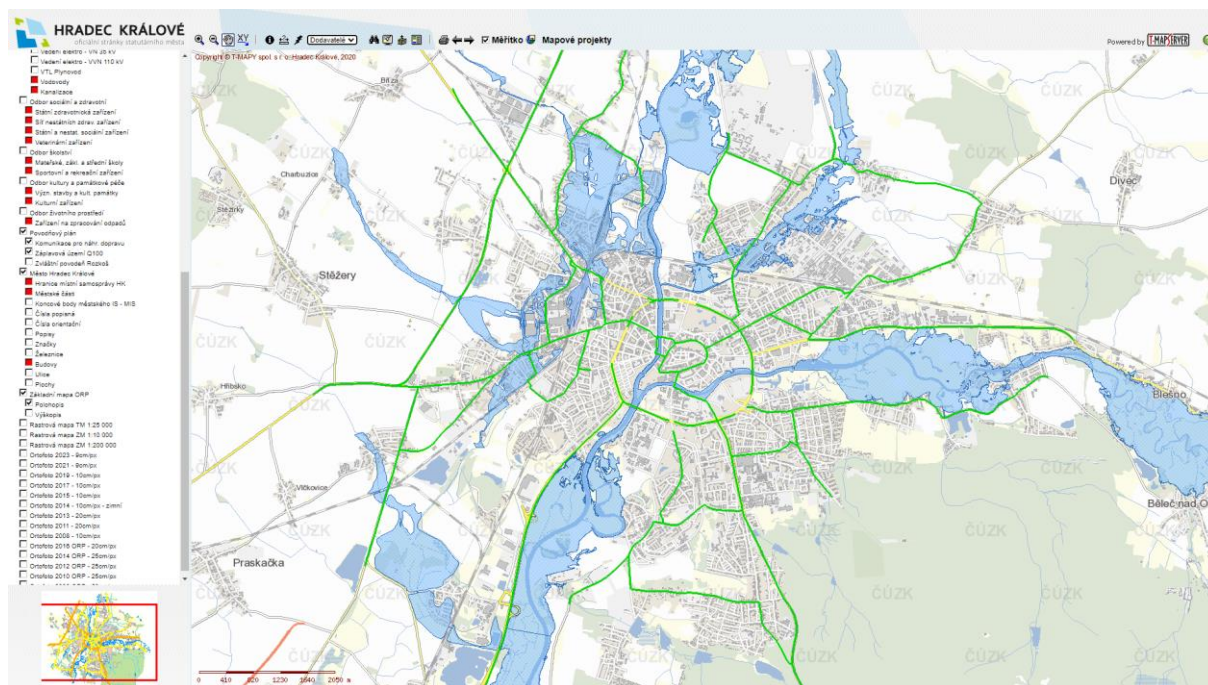
Nominálně nejvyšší výdaje v rámci civilní připravenosti na krizové stavy zaznamenala skupina ostatní správy v oblasti hospodářských opatření pro krizové stavy. V roce 2020 tyto výdaje činily 7,3 milionu korun. Z této částky bylo 7,25 milionu v podobě neinvestičních transferů podnikatelských subjektů. Pro fyzické osoby se jednalo 5,1 milionu, pro právnické 2,2 milionu korun. Následující rok tyto běžné výdaje opět klesly na 3,9 milionu korun. Pro fyzické osoby to znamenalo 2,7 milionu a pro právnické osoby 1,2 milionu korun.

3.5 Vybrané projekty města

Samotné město se snaží zvyšovat bezpečnost také pomocí projektů, které nejsou součástí výše uváděných výdajů na bezpečnost, mohou ji však značně ovlivňovat. Zde budou představeny vybrané projekty, které souvisejí s bezpečností ve městě a které byly realizovány od roku 2013.

Prvním takovýmto projektem jsou digitální povodňové plány města Hradec Králové. Tento projekt byl zadán formou veřejné zakázky, termín realizace byl od 1. března 2017 do 29. září 2017. Cílem byl vznik povodňového plánu, který by byl dostupný digitálně veřejnosti

a příslušným orgánům. Celkové náklady na tento projekt činily 510 200 korun. Z této částky však 85 % tvořila dotace. V této době je možné najít povodňový plán města na mapovém portálu. Tento plán ukazuje záplavová území a vyznačuje pozemní komunikace pro náhradní dopravu. Lze si jej prohlédnout na následujícím obrázku (Hovorková, 2018).

Obrázek 11 Povodňový plán Hradce Králové

Zdroj: T-Mapy, s. r. o., 2020

V roce 2018 byl realizován projekt s názvem „Plošné zklidňování dopravy v Hradci Králové“. Jeho cílem bylo zejména zvýšit bezpečnost dopravy ve vybrané oblasti, těmi byly části Malšovice a Malšova Lhota. Další cílem bylo zlepšení podmínek pro chodce a cyklisty, zvýšení průjezdnosti a dostupnosti dojezdu z okrajových částí města. Cena projektu činila 5,7 milionu korun i zde však město inkasovalo dotaci, a to ve výši 4,5 milionu (Zelená, 2018a).

Další projekt v rámci městské bezpečnosti byl nazvaný „Kybernetická bezpečnost“. K jeho realizaci došlo mezi lety 2018 a 2019 na magistrátu města. Cílem bylo vytvořit opatření, která znemožní narušení informačních a komunikačních systémů. Došlo k vybudování nástroje na sběr dat, na vyhodnocování anomálií nebo ověřování identity uživatelů. Cena toho projektu se vyšplhala na více než 18 milionů korun, z toho však zhruba 11,8 milionu tvořila dotace (Zelená, 2017a).

Úpravou prošla také komunikace mezi zimním stadionem v Hradci Králové a vodní elektrárnou Hučák. Mezi těmito objekty se nachází zejména část Jiráskových sadů a dopravní komunikace, kterou využívají většinou chodci a cyklisté. Proto byl mezi lety 2020-2021 realizován projekt s názvem „Úpravy pro nemotorovou dopravu v prostoru Zimního stadionu a trasy Hučák“. Došlo tak k vybudování stezky pro chodce i cyklisty. Zároveň také přibyla značka zákazu vjezdu, vyjma vozidel společnosti ČEZ s. r. o., díky tomuto kroku tuto silnici opustila zaparkovaná auta a rozšířila se tak plocha pro nemotorovou dopravu. Náklady na tento projekty činily téměř 16 milionů korun, ale z toho zhruba 4 miliony získalo město pomocí dotace (Zelená, 2018b).

Součástí bezpečnosti v dopravě jsou také chodci a cyklisté. Zejména na ně se vztahoval projekt na křižovatce ulic Resslerova a Průmyslová. Zde došlo k vybudování světelné signalizace společně s úpravou okolních ploch. Realizace proběhla v roce 2021 a cena činila 5,5 milionu, 4,25 milionu bylo v rámci dotace (Zelená, 2017b).

V roce 2022 byl zahájen projekt, který byl rozdělen na 2 etapy. Jedná se o výměnu veřejného osvětlení ve městě, která by měla být dokončena v roce 2025. Stávající světla mají být vyměněna za LED svítidla. Součástí tohoto projektu je také rekonstrukce rozvaděčů včetně řídicího systému. V roce 2022 byla zahájena první etapa, jejíž náklady činily 10 milionů korun. Téměř 80 % však tvoří dotace ministerstva průmyslu a obchodu. Druhá etapa započala v roce 2023, náklady na ní jsou 15,4 milionu korun. Znovu však většinu nákladů pokryje dotace, která je ve výši 10 milionů korun (Frejvaldová, Hartmanová, 2022, 2023).

Déletrvajícím projektem je také ten, jež nese název „Zvýšení kybernetické bezpečnosti infrastruktury Magistrátu města Hradec Králové“. Cílem je zlepšení výkonu veřejné správy a realizován by měl být v letech 2022-2025. Jedná se zejména o zabezpečení technologických místností, zabezpečení energetického chodu, zaznamenávání činností informačního a komunikačního systému nebo zvýšení zálohovacích kapacit. Náklady činí zhruba 17,3 milionu, dotace ministerstva pro místní rozvoj ČR pokryje zhruba 14,7 milionu korun (Petr, Nagy, 2022).

Za finanční podpory Královehradeckého kraje se také město podílelo na rozšíření řídičského oprávnění pro členy dobrovolných hasičů. Jednalo se o členy JPO Březhrad a Plačice, kurz proběhl v roce 2023. Konkrétně šlo o rozšíření oprávnění ze skupiny B na

skupinu C, tedy vozidla převyšující hmotnost 3,5 tuny. Náklady na tento kurz činily 40 tisíc korun, 30 tisíc však byla podpora kraje (Frejvaldová, Kubec, 2023).

Město se také svou měrou podílelo na integraci uprchlíků, kteří utekli před válkou na Ukrajině. V roce 2023 tak Hradec Králové realizoval projekt s názvem „Podpora integrace držitelů dočasné ochrany na lokální úrovni v roce 2023“. Jednalo se zejména o poradenské služby, nebo materiální pomoc. Projekt byl realizován za podpory ministerstva vnitra, které poskytlo městu dotaci ve výši 570 tisíc korun. Celkové náklady činily zhruba 600 tisíc korun (Frejvaldová, Šimůnek, 2023).

Největším a nejnákladnějším projektem v Hradci Králové za posledních 10 let je jednoznačně investice do inteligentního dopravního systému. Tato investice zahrnuje nejenom nákup a instalaci celého systému, ale také provoz po dobu 6 let a případný servis. Celková částka přesáhla 330 milionů korun, ovšem necelých 158 milionů pokryje dotace z fondů Evropské unie. Došlo k úpravě 34 křižovatek a 4 přechodů. Systém byl spuštěn v květnu 2023. Plynulejšímu provozu by měl systém pomoci také díky možnosti nastavení preferencí vozidel. Vozy městské hromadné dopravy byly vybaveny speciálním přístrojem, který umožňuje komunikaci se systémem. Ten posléze může udělat takzvanou podmíněnou preferenci. Například je-li to možné, systém prodlouží blížícímu se vozu zelenou ve směru jízdy. Vozidla IZS by měla mít preferenci absolutní. Tedy pokud se blíží vozidlo IZS, dopravní systém by měl nastavit zelenou ve směru jízdy tohoto vozu, všechny ostatní směry by měly mít červenou. K tomu je však potřeba zařízení komunikující se systémem inteligentní dopravy, jelikož však město není zřizovatelem záchranné služby a hasičského sboru, nemůže tak zajistit instalaci těchto přístrojů. Hradec Králové je však ochoten poskytnout dotaci ve výši až 1,4 milionu korun (Zelená, 2021).

3.6 Shrnutí analýzy

Smyslem analýzy bylo posoudit strukturu a velikost příjmů a výdajů ve statutární městě Hradec Králové. Analyzovány byly roky 2013-2022. První finanční ukazatele, které byly zkoumány byly celkové příjmy a výdaje města. Zatímco příjmy města se kromě 3 let pokaždé zvýšily oproti předcházejícímu roku, výdaje byly hned v 5 letech nižší než o rok dříve. Příjmy města byly v roce 2013 ve výši zhruba 1,88 miliardy, o 10 let později to byly již 3 miliardy korun. Zmiňované poklesy příjmů přišly v letech 2015, 2016 a 2020. Výdaje v roce 2013 činily 2,1 miliardy, v roce 2022 však vzrostly na 3,1 miliardy. Z celkových výdajů tvoří větší část výdaje běžné, které vykazují rostoucí trend. Mezi lety 2013 a 2022 se jedná o nárůst zhruba 640 milionů korun. Kapitálové výdaje města ukazují roky, ve kterých se nejvíce investovalo. Pro Hradec Králové je to rok 2022. Analýza také ukázala, že město po většinu sledovaného období hospodařilo s přebytkovým rozpočtem. Pouze ve 3 letech mělo město schodkový rozpočet, v jednom roce rozpočet vyrovnaný.

Následující část analýzy se zabývala podrobnějším rozdělení příjmů a výdajů. Byla zkoumána struktura příjmů, které byly rozděleny do 4 skupin. Konkrétně na příjmy daňové, nedaňové, kapitálové a přijaté transfery. Největší objem tvořily příjmy daňové, které se v posledních 10 letech pohybovaly mezi 69-79 % celkových příjmů města. Zatímco v roce 2013 byly daňové příjmy 1,4 miliardy, v roce 2022 to byly již 2,2 miliardy. Lze tak pozorovat jednoznačný nárůst nominální výše těchto příjmů. Nárůst ve zkoumané dekádě zaznamenaly také nedaňové příjmy a přijaté transfery, naopak kapitálové příjmy byly v roce 2013 vyšší než o 10 let později. Došlo zde totiž k výraznému snížení příjmů z prodeje dlouhodobého majetku města.

Výdaje města jsou dynamičtější než příjmy, proto jsou analyzovány nejen ve velikosti, ale také podle odvětví. Takto byly zkoumány roky 2013 a 2022. Největší podíl z celkových výdajů byl v obou letech pozorován ve výdajích na služby pro obyvatelstvo, které převyšovaly 50 %. A zatímco v roce 2013 byly výdaje na veřejnou správu a průmysl, či jiná hospodářství na podobné úrovni, obě mezi 18-19 %. O 10 let později výdaje na průmysl a hospodářství výrazně převýšily výdaje na veřejnou správu. Podíl průmyslových odvětví se zvýšil o zhruba 8 %, naopak výdaje na veřejnou správu klesly na 15 % celkových výdajů.

Dále byly zkoumány výdaje, které mířily ve zkoumaném období výhradně na bezpečnost. Z nich lze pozorovat jednoznačný nárůst velikosti těchto výdajů. Mezi lety 2013 a 2022 došlo k zvýšení ze 77 na 102 milionů korun. Nejvyšší výdaje na bezpečnost však

město Hradec Králové vykázalo v roce 2020, kdy na bezpečnost mířilo téměř 118 milionů korun. To bylo způsobeno hlavně neočekávaným propuknutím pandemie covid-19, jejíž řešení si vyžádalo mnohá mimořádná opatření. V této části analýzy bylo také zkoumána velikost běžných a kapitálových výdajů na bezpečnost. Zatímco běžné výdaje narostly mezi lety 2013 a 2022 o zhruba 34 milionů korun, kapitálové výdaje jsou nepravidelné. Ukazují tak, jak moc město investovalo ve zkoumaném období do nového vybavení. Největší část investic tak mířila na nové dopravní prostředky, zejména pro dobrovolné hasiče. Ti získali ve zkoumaném období 4 nové cisterny a novou hasičskou zbrojnici. Nová vozidla dostala také městská policie, do které město investovalo v 9 ze zkoumaných 10 let. Jednou z investic na městskou policii byla také stavba dopravního hřiště.

Poslední část analýzy se zaměřila na výdaje na bezpečnost podle bezpečnostních složek. Zde se zkoumaly výdaje běžné i kapitálové dohromady. Zde lze pozorovat, že nejvyšší výdaje míří na bezpečnost a veřejný pořádek, tedy část bezpečnosti, kterou vykonává městská policie. Tato složka také jako jediná vykazuje rostoucí tendenci ve velikosti výdajů. Požární ochrana a IZS, která je druhou složkou bezpečnostních výdajů, zahrnuje dobrovolné i profesionální hasiče. Tyto výdaje jsou poněkud kolísavé, a to zejména díky kapitálovým výdajům na hasiče dobrovolné. Mezi lety 2013 a 2022 sice výdaje na požární ochranu klesly o více než 7 milionů korun, ale v 6 z 10 zkoumaných let byly výdaje vyšší než v roce předchozím. Nejvyšší byly v roce 2019, kdy došlo k nákupu dvou nových cisteren. O rok dříve tyto výdaje výrazně zvyšuje stavba nové zbrojnice. Třetí složkou je civilní připravenost na krizové stavy, která má jednoznačně nejvíce viditelný nárůst. Mezi lety 2014-2019 se tyto výdaje pohybovaly v řádu desetitisíců, ovšem v roce 2020 vyšplhaly na téměř 12 milionů korun. Důvodem je neočekávaná pandemie covid-19. Nejvyšší výdaje v této době mířily na nákup ochranných pomůcek, jako jsou respirátory, dezinfekce nebo ochranné rukavice. Dále pak město poskytovalo neinvestiční transfery podnikatelským subjektům.

V poslední části analýzy byly představeny vybrané projekty, které mají úzkou vazbu na bezpečnost a které byly na území města realizovány.

ZÁVĚR

Cílem práce bylo posoudit vývoj objemu a struktury příjmů a výdajů veřejných rozpočtů, které jsou na úrovni vybrané obce alokovány do zajištění bezpečnosti. V první části práce byla vymezena problematika bezpečnosti. Nejprve byly představeny definice bezpečnosti podle mnohých autorů, koncept podle kodaňské školy, vnější a vnitřní bezpečnost, bezpečnostní systém v České republice a jeho složky a aktuální trendy v oblasti bezpečnosti. Ve druhé kapitole byla představena územní samospráva v České republice. Tato kapitola je také zaměřena na územní rozpočty, jejich příjmy a výdaje, na závěr druhé kapitoly je uvedeno financování bezpečnosti na státní úrovni.

Ve třetí kapitole je provedena analýza statutárního města Hradec Králové. V úvodu je stručné představení regionu a města. Jsou zde také vybrané ukazatele, které nastiňují život ve statutárním městě v letech 2013-2022. Dále jsou zkoumány příjmy a výdaje města v těchto letech. V nich lze pozorovat, že město v 6 ze zkoumaných 10 let vykazovalo přebytkový rozpočet. Následuje podrobnější rozdělení příjmů a výdajů. Příjmy jsou zkoumány podle původu, tedy zda jde o daňové, nedaňové, kapitálové nebo v podobě přijatých transferů. Výdaje jsou analyzovány podle odvětví, do kterého finance míří. Bylo zde také srovnání procentuálních podílů celkových výdajů ve vybraných letech. V obou případech tvořily největší část, více než polovinu, výdaje na služby pro obyvatelstvo. V tomto srovnání nebyly spatřeny výrazné změny v podílu výdajů na bezpečnost. Následující část analýzy zkoumá výdaje na bezpečnost, jejich velikost a strukturu. Nejprve byly zkoumány běžné výdaje. Ty jsou po dobu zkoumaného období velice podobné. Největší část tvoří výdaje na platy. V roce 2020 došlo v rámci pandemie covid-19 k poskytování neinvestičních transferů ze strany města vůči podnikatelským subjektům, to lze pozorovat i v jednom z grafů. Poté byly podrobněji sledovány kapitálové výdaje. Ty jsou zde konkrétně rozepsány. Je tak možno hodnotit, na který hmotný majetek byly finance vynaloženy. Z dostupných dat lze usoudit, že nejvíce prostředků na bezpečnost mířilo na nové dopravní prostředky, zejména pak pro dobrovolné hasiče.

Další část analýzy sleduje výdaje podle bezpečnostních složek. V ní lze pozorovat konstantní růst výdajů na bezpečnost a veřejný pořádek. Jedná se zejména o výdaje na městskou policii. Zbývající dvě složky, požární ochrana a IZS a ochrana obyvatelstva, vykazovaly velice kolísavé výdaje. Výdaje na požární ochranu se pohybovaly mezi 6-21 miliony korun. Nejdélší série, po kterou byly výdaje rostoucí či klesající, trvala 2 roky. To je způsobeno zejména variací kapitálových výdajů na dobrovolné hasiče. Největší rozptyl však

lze pozorovat ve výdajích na civilní připravenost na krizové stavy. Zde je možné vidět výdaje mezi 10 tisíci korun a téměř 12 miliony. Právě v této složce tak je vidět dopad pandemie covid-19 na územní rozpočet. Na závěr byla celá analýza shrnuta.

Po této analýze tak lze odpovědět na výzkumnou otázku, která byla formulována takto: „*Jaká je dynamika výdajů na bezpečnost ve statutární městě Hradec Králové mezi lety 2013-2022?*“. Lze tak konstatovat, že výdaje na bezpečnost jsou z nominálního pohledu značně dynamické. I přesto, že po většinu zkoumaných let jsou výdaje rostoucí, v některých letech naopak výdaje na bezpečnost ve městě klesly. Situaci značně ovlivnila pandemie covid-19, protože nejvyšší výdaje na bezpečnost město zaznamenalo v letech 2020 a 2021. V těchto letech samotné běžné výdaje překročily hranici 100 milionů korun, což je nárůst o téměř 40 milionů korun proti roku 2013. Variabilní jsou také kapitálové výdaje. Ty se pohybují mezi 3,5 miliony v jejich minimu a více než 18 miliony v maximu.

Z pohledu bezpečnostních složek lze pozorovat pouze jedinou konstantu, a to jsou výdaje na bezpečnost a veřejný pořádek. Tyto výdaje jako jediné udržely ve zkoumaném období jednoznačnou rostoucí tendenci. Zbylé dvě složky jsou již mnohem více proměnlivé. Zatímco výdaje v podobě transferů profesionálním hasičům jsou kromě jediného roku v relativně podobné výši, pohybovaly se mezi 2,3-4,5 miliony korun, výdaje na dobrovolné hasiče jsou nepravidelné. Jak již bylo zmíněno, jejich velikost se odvíjí hlavně od investic do nových vozidel, případně stavba nové zbrojnice výdaje také výrazně ovlivnila. Do poslední složky, připravenost na krizové stavy, město v podstatě po většinu zkoumaného období nevynakládalo žádné nebo malé výdaje. Vše se změnilo s příchodem pandemie a nutností krizových opatření. I proto by se dalo konstatovat, že výdaje na bezpečnost lze považovat za dynamické. V případě potřeby reakce je město schopno přidat finance do této problematiky. Ať již se jedná o nákup nových vozidel, kamer, stavby nové budovy, nebo v případě mimořádné události jakou byla právě pandemie covid-19.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] BALABÁN, Miloš a Bohuslav PERNICA. 2015. *Bezpečnostní systém ČR: problémy a výzvy*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum. ISBN 978-80-246-3150-9
- [2] BALDWIN, David. 1997. *The concept of security. Review of International Studies* 23, no. 1. s. 5–26. Dostupné také z: https://is.muni.cz/el/fss/podzim2018/IRE107/um/01_Baldwin_1997_-_The_Concept_of_security.pdf
- [3] BUZAN, Barry, Ole WAEVER a Jaap de WILDE. 1998. *Security: a new framework for analysis*. Boulder: Lynne Rienner Publishers. ISBN 1-55587-784-2
- [4] ČESKO, 1985. Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 34, č. 133. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>
- [5] ČESKO, 1991. Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 104, č. 553. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>
- [6] ČESKO, 1993. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 1, č. 1. ISSN: 1211-1244. Dostupné také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>
- [7] ČESKO, 1994. Zákon č. 154/1994 Sb., o bezpečnostní informační službě, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka Zákonů České republiky*. Částka 49, č. 154. ISSN: 1211-1244. Dostupné také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>
- [8] ČESKO, 1998. Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 39, č. 110. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>
- [9] ČESKO, 1999. Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 76, č. 219. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>
- [10] ČESKO, 2000a. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 38, č. 128. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>
- [11] ČESKO, 2000b. Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 38, č. 129. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>
- [12] ČESKO, 2000c. Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 73, č. 239. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>
- [13] ČESKO, 2000d. Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 73, č. 250. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>

- [14] ČESKO, 2011. Zákon č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 131, č. 374. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>
- [15] ČESKO, 2014. Zákon č. 181/2014 Sb., zákon o kybernetické bezpečnosti a o změně souvisejících zákonů (zákon o kybernetické bezpečnosti), ve znění pozdějších předpisů, In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 75, č. 181. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>
- [16] ČESKO, 2015. Zákon č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů (zákon o hasičském záchranném sboru), ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 135, č. 320. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>
- [17] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2022. *Ekonomické subjekty v Královéhradeckém kraji k 31. prosinci 2021* [online]. Praha: Český statistický úřad [cit. 2023-12-04]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xh/ekonomicke-subjekty-v-kralovehradeckem-kraji-k-31-prosinci-2021>
- [18] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2023a. *SO ORP Hradec Králové* [online]. Praha: Český statistický úřad [cit. 2023-12-04]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/142303932/33009121mm.png/b120c8be-c581-47fe-a88e-d92f5e166e34?version=1.1&t=1616756769815>
- [19] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2023b. *Vybrané statistické údaje za obec* [online]. Praha: Český statistický úřad [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=RSO06&z=T&f=TABULKA&katalog=30829&c=v357~3_RP2022&&u=v51_VUZEMI_43_569810&str=v51
- [20] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2023c. *Základní charakteristiky ekonomického postavení obyvatelstva ve věku 15 a více let* [online]. Praha: Český statistický úřad [cit. 2023-12-15]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-parametry&pvo=ZAM01-A&sp=A&skupId=426&pvokc=&katalog=30853&z=T>
- [21] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2023e. *Požáry – územní srovnání* [online]. Praha: Český statistický úřad [cit. 2023-12-15]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-parametry&pvo=KRI10&z=T&f=TABULKA&sp=A&filtr=G~F_M~F_Z~F_R~F_P~S~U~401_null&katalog=31008&evo=v141!VUZEMI97-100-101_1&c=v3~8_RP2022
- [22] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2024a. *Kraje České republiky – obyvatelstvo* [online]. Praha: Český statistický úřad [cit. 2024-02-19]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=DEM001D320201&z=T&f=TABULKA&katalog=31839&c=v33~3_RP2022&&u=v1328_VUZEMI_100_3018&str=v1328
- [23] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2024b. *Počet obyvatel – územní srovnání* [online]. Praha: Český statistický úřad [cit. 2024-02-23]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvokc=100&pvoch=3085&pvo=DEM13a&z=T&f=TABULKA&skupId=3829&filtr=G~F_M~F_Z~F_R~F_P~S~U~401_null&katalog=33155&c=v3~8_RP2022&&evo=v646!IK-K-O_1&str=v77

- [24] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2024c. *Věkové složení obyvatel podle obcí* [online]. Praha: Český statistický úřad [cit. 2024-02-26]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvoch=40568&pvokc=101&pvo=DEM03&z=T&f=TABULKA&skupId=526&katalog=33156&c=v3~2_RP2022MP12DP31&&str=v70
- [25] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2024d. *Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce a podíl nezaměstnaných osob – územní srovnání* [online]. Praha: Český statistický úřad [cit. 2024-02-24]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvoch=40568&pvokc=101&pvo=ZAM12-C&z=T&f=TABULKA&skupId=806&katalog=30853&c=v3~2_RP2022MP12DP31&&str=v726
- [26] EICHLER, Jan. 2009 *Mezinárodní bezpečnost v době globalizace*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-540-0
- [27] FREJVALDOVÁ, Kateřina a Lucie HARTMANOVÁ. 2022. Výměna svítidel veřejného osvětlení ve městě HK – 1. etapa. In: *Hradec Králové* [online]. Hradec Králové [cit. 2024-04-10]. Dostupné z: <https://www.hrdeckralove.org/vymena%2Dsvitidel%2Dverejneho%2Dosvetleni%2Dve%2Dmesta%2Dhk%2D1%2Detapa/ds-3126>
- [28] FREJVALDOVÁ, Kateřina a Lucie HARTMANOVÁ. 2023. Výměna svítidel veřejného osvětlení ve městě HK – 2. etapa. In: *Hradec Králové* [online]. Hradec Králové [cit. 2024-04-10]. Dostupné z: <https://www.hrdeckralove.org/vymena%2Dsvitidel%2Dverejneho%2Dosvetleni%2Dve%2Dmesta%2Dhk%2D2%2Detapa/ds-3125>
- [29] FREJVALDOVÁ, Kateřina a Jiří KUBEC. 2023. Rozšíření řídičského oprávnění pro členy JPO III Březhrad a Plačice. In: *Hradec Králové* [online]. Hradec Králové [cit. 2024-04-10]. Dostupné z: <https://www.hrdeckralove.org/rozsireni%2Dridicskeho%2Dopraveni%2Dpro%2Dcleny%2Djpo%2Diii%2Dbrezhrad%2Da%2Dplacice/ds-3123>
- [30] FREJVALDOVÁ, Kateřina a Marek ŠIMŮNEK. 2023. Podpora integrace držitelů dočasné ochrany na lokální úrovni v roce 2023. In: *Hradec Králové* [online]. Hradec Králové [cit. 2024-04-10]. Dostupné z: <https://www.hrdeckralove.org/podpora%2Dintegrace%2Ddrzitelu%2Ddocasne%2Dochrany%2Dna%2Dlokalni%2Durovni%2Dv%2Droce%2D2023/ds-3124>
- [31] HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČR, c2022. Jednotky PO. *Hasičský záchranný sbor České republiky*. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Praha: Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR [cit. 2022-11-28]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/menu-jednotky-pozarni-ochrany-jednotky-pozarni-ochrany-jednotky-po.aspx?q=Y2hudW09NA%3D%3D>
- [32] HOVORKOVÁ, Zuzana. 2018. Digitální povodňové plány. In: *Hradec Králové* [online]. Hradec Králové [cit. 2024-04-03]. Dostupné z: <https://www.hrdeckralove.org/digitalni%2Dpovodnove%2Dplany/d-45853>

- [33] HRADEC KRÁLOVÉ. c2024. *Statistika živnostenského úřadu za období 2006-2023*. Statutární město Hradec Králové [online]. Hradec Králové [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://www.hradeckralove.org/statistika%2Dzivnostenskeho%2Duradu%2Dza%2Ddobi%2D2006%2D2023/d-63801>
- [34] JIRÁSEK, P.; NOVÁK, L.; POŽÁR, J. 2012. AFCEA. *Výkladový slovník Kybernetické bezpečnosti: Cyber Security Glossary*. [online]. Praha [cit. 2022-11-28]. Dostupné z: https://afcea.cz/wp-content/uploads/2015/03/Slovník_V1_5_El.pdf
- [35] JUŘÍČEK, Ludvík a Petr ROŽŇÁK. 2014 *Bezpečnost, hrozby a rizika v 21. století*. Ostrava: Key Publishing. Monografie. ISBN 978-80-7418-201-3
- [36] LIPPMANN, Walter. 1946. *Zahraniční politika a válečné cíle Spojených států*. Praha: Družstevní práce.
- [37] KROUPOVÁ, Libuše a Josef FILIPEC. ÚSTAV PRO JAZYK ČESKÝ (AKADEMIE VĚD ČR). *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost: s Dodatkem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky*. Praha: Academia, 2005. ISBN 80-200-1347-4.
- [38] MAREŠ, Miroslav. 2002 *Česká bezpečnostní terminologie*. Brno: Ústav strategických studií vojenské akademie v Brně. Dostupné z: https://moodle.unob.cz/pluginfile.php/72257/mod_page/content/11/%C4%8Cesk%C3%A1%20bezpe%C4%8Dnostn%C3%AD%20terminologie.pdf
- [39] MINISTERSTVO OBRANY ČR. c2023. *Bezpečnostní strategie České republiky*. Ministerstvo obrany ČR [online] Praha: Ministerstvo obrany České republiky 2023. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/Bezpecnostni_strategie_Ceske_republiky_2023.pdf
- [40] MINISTERSTVO VNITRA ČR. 2016. *Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení, ochrany obyvatelstva, environmentální bezpečnosti a plánování obrany státu*. Ministerstvo vnitra ČR [online] Praha: MV ČR. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/terminologicky-slovník-mv-verze-ke-stazeni.aspx>
- [41] MINISTERSTVO VNITRA ČR, c2022. *Kdo je kdo – orgány odpovědné v ČR za vnitřní bezpečnost*. Ministerstvo vnitra ČR [online]. Praha. Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2022-11-30]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/kdo-je-kdo-organy-odpovedne-v-cr-za-vnitri-bezpecnosti.aspx>
- [42] MINISTERSTVO VNITRA ČR, c2023. *Bezpečnostní rada státu*. Ministerstvo vnitra ČR [online]. Praha. Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2023-05-15]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/bezpecnostni-rada-statu-234869.aspx>
- [43] MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČR. 2015. *Bezpečnostní strategie České republiky*. Ministerstvo zahraničních věcí ČR [online]. Praha. 2015. ISBN 978-80-7441-005-5. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/bezpecnostni-strategie-2015.pdf>
- [44] MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČR, c2023. *Střediska zdravotnické záchranné služby*. Národní zdravotnický informační portál [online]. Praha. 2023. Ministerstvo zdravotnictví ČR a Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR [cit. 2023-11-15]. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/214-strediska-zdravotnicke-zachranne-sluzby>

- [45] MØLLER, Björn. 1997. *Towards a new Global Military Order?* In: Working papers 23/1997. Copenhagen. COPRI.
- [46] MONITOR – Státní pokladna, 2023a. Ministerstvo financí. In: Monitor [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR [cit. 2023-11-13]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/statni-sprava/prehled?rad=t&obdobi=2309>
- [47] MONITOR – Státní pokladna, 2023b. Ministerstvo financí. In: Monitor [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR [cit. 2023-12-18]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00268810/prehled?rad=m&obdobi=1312>
- [48] NAHODIL, František et al. 2009. *Veřejné finance v České republice*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. ISBN 978-80-7380-162-5
- [49] NYE, Joseph S. 2003. *Understanding international Conflicts. An introduction to Theory and History*. New York: Longman. ISBN 0321089871
- [50] OATES, Wallace E. 1991. *Fiskální federalismus: přehled teoretického výzkumu a praktických výsledků*. In: Finance a úvěr 6/1991. Dostupné také z: https://journal.fsv.cuni.cz/storage/2491_199106wo.pdf
- [51] OTEVŘENÁ SPOLEČNOST o. p. s. 2020. *Mapa kriminality* [online]. Dostupné z: <https://www.mapakriminality.cz/#mapa>
- [52] PEKOVÁ, Jitka. 2011. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7357-614-1
- [53] PEKOVÁ, Jitka, Marek JETMAR a Petr TOTH. 2019. *Veřejný sektor, teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer ČR. ISBN 978-80-7598-209-4
- [54] PETR, Jakub a Jan NAGY. 2022. Zvýšení kybernetické bezpečnosti infrastruktury Magistrátu města Hradec Králové. In: *Hradec Králové* [online]. Hradec Králové [cit. 2024-04-10]. Dostupné z: <https://www.hradeckralove.org/zvyseni%2Dkyberneticke%2Dbezpecnosti%2Dinfrastruktury%2Dmagistratu%2Dmesta%2Dhradec%2Dkralove/ds-3162>
- [55] POLICEJNÍ PREZIDIUM ČR. c2017. Policie České republiky. *Policejní prezidium České republiky* [online]. Praha. Policie České republiky [cit. 2023-05-15]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/policie-ceske-republiky-2017-pdf.aspx>
- [56] POLICIE ČR. c2023. *Mapa kriminality*. Policie ČR [online]. Praha: Policie České republiky. Dostupné z: <https://kriminalita.policie.cz/>
- [57] PORADA, Viktor. 2019 *Bezpečnostní vědy: úvod do teorie, metodologie a bezpečnostní terminologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. ISBN 978-80-7380-758-0
- [58] PROVAZNÍKOVÁ, Romana. 2015. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-5608-0
- [59] SEDMIHRADSKÁ, Lucie. 2021. *Příprava rozpočtu obce*. In: Deník veřejné správy 4/2021. Dostupné také na: <https://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6820771>
- [60] SOUČEK, Vladimír. 2009 *Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek a vybrané kapitoly krizového řízení: modul G*. Praha: MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. ISBN 978-80-86640-68-6

- [61] T-Mapy, s. r. o. 2020. Mapový portál. In: *Hradec Králové* [online] c2024 [cit. 2024-04-03]. Dostupné na: <https://geoportal.mmhk.cz/portal/>
- [62] TOCAUER, Martin a Ivana SCHNEIDEROVÁ. 2019. *Rozpočet a rozpočtový proces*. Praha: Acha obec účtuje, s.r.o. ISBN 978-80-905420-8-2
- [63] VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. 2014. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-2477-8. Dostupné také z: https://books.google.cz/books?hl=cs&lr=&id=aoxUBAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA5&dq=integrovan%C3%BD+z%C3%A1chrann%C3%BD+syst%C3%A9m&ots=A7xvjW4EHR&sig=V0Z_1plKLrctYTswL8nu9jr7VjA&redir_esc=y#v=onepage&q=integrovan%C3%BD%20z%C3%A1chrann%C3%BD%20syst%C3%A9m&f=false
- [64] WAISOVÁ, Šárka. 2005. *Bezpečnost: vývoj a proměny konceptu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. Politologické učebnice. ISBN 80-86898-21-0
- [65] ZELENÁ, Petra. 2018a. Plošné zklidňování dopravy v Hradci Králové. In: *Hradec Králové* [online]. Hradec Králové [cit. 2024-04-03]. Dostupné z: <https://www.hradeckralove.org/plosne%2Dzklidnovani%2Ddopravy%2Dv%2Dhradci%2Dkralove/d-45866>
- [66] ZELENÁ, Petra. 2018b. Úpravy pro nemotorovou dopravu v prostoru Zimního stadionu a trasy na „Hučák“. In: *Hradec Králové* [online]. Hradec Králové [cit. 2024-04-10]. Dostupné z: <https://www.hradeckralove.org/upravy%2Dpro%2Dnemotorovou%2Ddopravu%2Dv%2Dprostoru%2Dzimniho%2Dstadionu%2Da%2Dtrasy%2Dna%2Dhucak/d-45872>
- [67] ZELENÁ, Petra. 2017a. Kybernetická bezpečnost. In: *Hradec Králové* [online]. Hradec Králové [cit. 2024-04-03]. Dostupné z: <https://www.hradeckralove.org/kyberneticka%2Dbezpecnost/d-45901>
- [68] ZELENÁ, Petra. 2017b. Úprava přechodů a přejezdů na křiž. Resslova-Průmyslová. In: *Hradec Králové* [online]. Hradec Králové [cit. 2024-04-03]. Dostupné z: <https://www.hradeckralove.org/uprava%2Dprechodu%2Da%2Dprejezdu%2Dna%2Dkruz%2Dresslova%2Dprumyslova/d-45871>
- [69] ZELENÁ, Petra. 2021. IDS – inteligentní dopravní systém. In: *Hradec Králové* [online]. Hradec Králové [cit. 2024-04-03]. Dostupné z: <https://www.hradeckralove.org/ids-inteligentni-dopravni-system/d-45860>
- [70] ZEMAN, Miloš a Otakar J. MIKA. 2007. *Integrovaný záchranný systém*. Brno: Vysoké učení technické v Brně. ISBN 978-80-214-3448-6